

UCHWAŁA NR 1449/25
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia 22 stycznia 2025 roku

w sprawie zmiany uchwały w sprawie przyjęcia dokumentu, pn.: „Zasady zamykania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020”

Na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 566), art. 9 ust. 1 pkt 2 oraz art. 9 ust. 2 pkt 5 i pkt 11 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2020 poz. 818), uchwala się, co następuje:

§ 1

W uchwale nr 8044/23 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 2 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia dokumentu, pn.: „Zasady zamykania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020”, załącznik otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WICEMARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
GRZEGORZ SOCHA

(dokument podpisano elektronicznie)

**Fundusze
Europejskie**
Program Regionalny

**Rzeczpospolita
Polska**

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR 1449/25
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
z dnia 22 stycznia 2025 roku

ZASADY ZAMYKANIA
REGIONALNEGO PROGRAMU
OPERACYJNEGO
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
NA LATA 2014-2020

Spis treści

ROZDZIAŁ 1. ZASADY OGÓLNE DOTYCZĄCE ZAMKNIĘCIA PROGRAMU	3
1.1 Podstawy prawne.....	3
1.2 System instytucjonalny RPOWŚ 2014-2020.....	4
1.3 Terminy i dokumenty zamknięcia Programu	5
1.3.1 Terminy składania dokumentów zamknięcia	6
1.3.2 Dokumenty zamknięcia	6
1.3.3 Okres kwalifikowalności wydatków	6
ROZDZIAŁ 2. PRZYGOTOWANIE DO ZAMKNIĘCIA PROGRAMU.....	8
2.1 Możliwość wcześniejszego zamknięcia Programu	8
2.2 Częściowe zamykanie Programu.....	8
2.3 Terminy zgłaszania zmian Programu do Komisji Europejskiej	8
2.4 Terminy zgłaszania zmian Programu niewymagających decyzji Komisji Europejskiej.....	9
2.5 Duże projekty	9
2.6 Fazowanie projektów	9
2.7 Projekty niesfunkcjonujące.....	10
2.8 Projekty objęte postępowaniem sądowym lub administracyjnym o skutku zawieszającym.....	11
ROZDZIAŁ 3. ZARZĄDZANIE FINANSAMI.....	12
3.1 Wniosek o płatność końcową do KE.....	12
3.2 Anulowanie zobowiązań	13
3.3 Kalkulacja salda końcowego i overbooking.....	13
3.4 Możliwość podniesienia stopy dofinansowania dla ostatniego obrachunkowego	15
ROZDZIAŁ 4. DOKUMENTY ZAMKNIĘCIA – INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE.....	16
4.1 Zestawienie wydatków za ostatni rok obrachunkowy.....	16
4.2 Deklaracja zarządcza oraz roczne podsumowanie	16
4.3 Opinia audytowa oraz raport z kontroli.....	17
4.4 Końcowe sprawozdanie z wdrażania programu operacyjnego.....	18
4.5 Dokonywanie zmian w dokumentach zamknięcia	19
Spis załączników:	20

ROZDZIAŁ 1.

ZASADY OGÓLNE DOTYCZĄCE ZAMKNIĘCIA PROGRAMU

1.1 Podstawy prawne

Zasady rozliczenia końcowego programów oraz zamykania programów określają następujące dokumenty:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320) („RWP”) – dalej *Rozporządzenie ogólne*;
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie ustanowienia Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP) oraz zmiany dyrektywy 2003/87/WE oraz rozporządzeń (UE) 2021/1058, (UE) 2021/1056, (UE) 2021/1057, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 223/2014, (UE) 2021/1060, (UE) 2021/523, (UE) 2021/695, (UE) 2021/697 i (UE) 2021/241 (Dz. Urz. UE L 2024.795 z dn. 29.02.2024) – dalej *Rozporządzenie STEP*;
- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do wzoru sprawozdania z postępów, formatu dokumentu służącego przekazywaniu informacji na temat dużych projektów, wzorów wspólnego planu działania, sprawozdań z wdrażania w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, deklaracji zarządczej, strategii audytu, opinii audytowej i rocznego sprawozdania z kontroli oraz metodyki przeprowadzania analizy kosztów i korzyści, a także zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 w odniesieniu do wzoru sprawozdań z wdrażania w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” – dalej *Rozporządzenie wykonawcze*;
- Zawiadomienie Komisji z dnia 14.10.2024 – Wytyczne dotyczące zamknięcia programów operacyjnych przyjętych do celów pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury oraz programów współpracy transgranicznej w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) (2014–2020) - (C/2024/ 6126) – dalej *Wytyczne dot. zamykania programów*,

1.2 System instytucjonalny RPOWŚ 2014-2020

Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (dalej RPOWŚ 2014-2020) jest Zarząd Województwa Świętokrzyskiego.

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego wykonuje swoje zadania w zakresie zarządzania i wdrażania RPOWŚ 2014-2020 za pomocą odpowiednich komórek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

W ramach RPOWŚ 2014-2020 wyodrębniono dwie Instytucje Pośredniczące:

- 1) **IP WUP** – Instytucja Pośrednicząca Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach,
- 2) **IP ZIT** – Instytucja Pośrednicząca w ramach Instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne RPOWŚ na lata 2014-2020.

Zadania Instytucji Certyfikującej realizowane są przez Departament Rozwoju Regionalnego/Oddział Certyfikacji w ramach IZ.

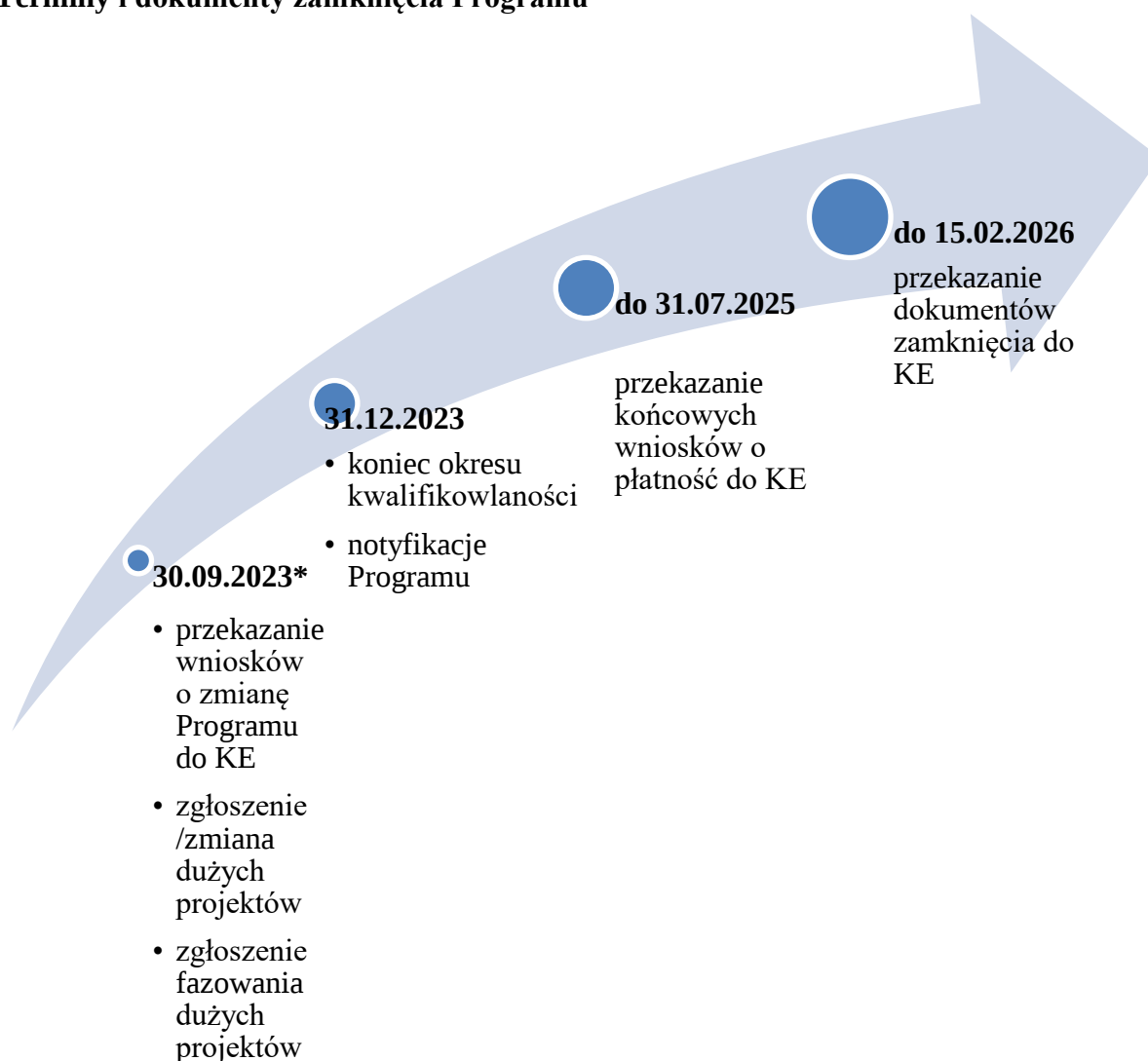
Szczegółowy podział zadań, w tym zakres delegacji zadań dla IP został określony w następujących dokumentach:

- Opis Funkcji i Procedur dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020;
- Instrukcja Wykonawcza Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Certyfikującej Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (IW).

Instytucje Pośredniczące posiadają Instrukcje Wykonawcze Instytucji Pośredniczących, które dokładnie określają obowiązujące w danej instytucji procedury wewnętrzne oraz strukturę organizacyjną.

Dla IP WUP oraz IP ZIT Instrukcje Wykonawcze funkcjonują, jako dwa oddzielne dokumenty.

1.3 Terminy i dokumenty zamknięcia Programu

** W dn. 28.09.2023 r. IZ RPOWŚ 2014-2020 przekazała do Komisji Europejskiej modyfikację / wniosek o zmianę Programu, która została zatwierdzona przez Komisję Europejską w drodze Decyzji Wykonawczej Komisji CCI 2014PL16M2OP013 z dnia 27.11.2023 r.
W RPOWŚ 2014-2020 nie występują duże projekty.*

Szczegółowy harmonogram zamykania RPOWŚ 2014-2020 zawiera załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu.

1.3.1 Terminy składania dokumentów zamknięcia

maksymalnie do 15.02.2026

IZ zamierza skorzystać z wydłużonych terminów na złożenie dokumentów zamknięcia wynikających z Rozporządzenia STEP

1.3.2 Dokumenty zamknięcia

Zgodnie z *Rozporządzeniem ogólnym* do dokumentów zamknięcia, należą dokumenty wskazane w art. 138, tj.:

- a) **zestawienie wydatków**, o którym mowa w art. 137 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, za ostatni rok obrotowy,
- b) **deklaracja zarządcza i roczne podsumowanie**, o których mowa w art. 125 ust. 4 lit. e) akapit pierwszy niniejszego rozporządzenia za ostatni rok obrotowy,
- c) **opinia audytowa i sprawozdanie z kontroli**, o których mowa w art. 127 ust. 5 akapit pierwszy lit. a) oraz b) niniejszego rozporządzenia za ostatni rok obrotowy,
- d) oraz dokumenty wskazane w art. 141, tj.: w przypadku regionalnego programu operacyjnego - **końcowe sprawozdanie z wdrażania programu operacyjnego**.

Jeśli któryś z dokumentów zamknięcia nie zostanie złożony w wymaganym terminie, zamknięcie programu odbędzie się na podstawie dostępnych informacji.

Niezłożenie żadnych dokumentów zamknięcia może wskazywać na poważną wadę w systemie zarządzania i kontroli programu stanowiących zagrożenie wypłaconego już wkładu Unii na rzecz programu. W takich przypadkach Komisja może zdecydować o nałożeniu korekty finansowej.

1.3.3 Okres kwalifikowalności wydatków

31 grudnia 2023 r.

Ostateczny termin kwalifikowania wydatków w ramach Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych (EFIS) w okresie programowania 2014-2020, zgodnie z art. 65 ust. 2 *Rozporządzenia ogólnego*.

Do tego terminu możliwe jest ponoszenie wydatków przez beneficjentów, o ile jest to zgodne z okresem realizacji projektu wskazanym w umowie/decyzji o dofinansowanie.

W przypadku projektów współfinansowanych ze środków EFS lub finansowanych ze środków pomocy technicznej, a w przypadku EFRR – za zgodą właściwej instytucji będącej stroną umowy (IZ lub IP), możliwe jest ponoszenie wydatków po okresie kwalifikowalności wydatków, określonym w umowie o dofinansowanie projektu pod warunkiem, że wydatki te

odnoszą się do okresu realizacji projektu, zostaną poniesione do 31 grudnia 2023 r. oraz zostaną uwzględnione we wniosku o płatność końcową. W takim przypadku wydatki te mogą zostać uznane za kwalifikowalne, o ile spełniają pozostałe warunki kwalifikowalności.

W przypadku instrumentów finansowych za kwalifikowalne mogą być uznawane wydatki przewidziane do poniesienia po dniu 31 grudnia 2023 r., jeżeli zostaną ujęte we wniosku o płatność końcową oraz wpłacone na specjalny rachunek powierniczy, z którego będą wypłacane na rzecz ostatecznych odbiorców lub na pokrycie kosztów zarządzania lub opłat za zarządzanie (dla RPOWŚ 2014 – 2020 nie był tworzony rachunek powierniczy). IZ nie przewiduje również tworzenia rachunku powierniczego dla celów, o których mowa w art. 42 ust. 2 i 3 Rozporządzenia ogólnego.

W przypadku instrumentów finansowych w RPOWŚ 2014 - 2020, wydatkami kwalifikowalnymi są wydatki, o których mowa w art. 42 ust. 1 Rozporządzenia ogólnego.

Zgodnie z art. 42 ust. 1 Rozporządzenia Ogólnego, w momencie zamknięcia programu wydatki kwalifikowalne stanowią łączną kwotę Wkładu Programu faktycznie wypłaconą w okresie kwalifikowalności odpowiadającą:

- a) płatnościom dla Ostatecznych Odbiorców,
- b) płatnościom dotyczącym opłat za zarządzanie instrumentem finansowym.

Aby wydatki zostały uwzględnione podczas zamknięcia Programu, ostateczny odbiorca nie musi zakończyć realizacji działania objętego wsparciem w ramach instrumentu finansowego. Ostateczny odbiorca może kontynuować realizację inwestycji po 31 grudnia 2023 r. Natomiast z dniem 31 grudnia 2023 r. upływa termin wniesienia wkładów do ostatecznych odbiorców.

Szczegółowe zasady wygaszania IF zostały określone w Strategii wyjścia z instrumentów finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 na rzecz Województwa Świętokrzyskiego w celu realizacji zadań związanych z rozwojem województwa, przyjętych Uchwałą Zarządu Województwa Świętokrzyskiego nr 7438/23 z dnia 19 lipca 2023 r. (z późn. zm.).

ROZDZIAŁ 2.

PRZYGOTOWANIE DO ZAMKNIĘCIA PROGRAMU

2.1 Możliwość wcześniejszego zamknięcia Programu

Zgodnie z *Wytycznymi dot. zamykania programów* możliwe jest wcześniejsze zamknięcie programu, pod warunkiem, że przeprowadzone zostały wszystkie działania związane z jego realizacją.

W przypadku RPOWŚ 2014-2020 nie planuje się wcześniejszego zamykania.

2.2 Częściowe zamykanie Programu

Z uwagi na fakt, że (jak wskazano w motywie 118 preambuły do rozporządzenia ogólnego) zestawienie wydatków jest weryfikowane i zatwierdzane każdego kolejnego roku wdrażania, procedura zamykania programu uległa uproszczeniu w odniesieniu do perspektywy 2007-2013.

W odniesieniu do ubiegłego okresu programowania, zniesiono możliwość częściowego zamknięcia programów (z którego Polska nie korzystała). Procedura zamykania Programu będzie oparta wyłącznie na dokumentach odnoszących się do ostatniego roku obrachunkowego (od 1 lipca 2023 r. do dnia 30 czerwca 2024 r.), wskazanych w art. 138 rozporządzenia ogólnego.

2.3 Terminy zgłaszania zmian Programu do Komisji Europejskiej

- **30 września 2023 r.*** - ostateczny termin na przedłożenie KE wniosku o zmianę programu, w tym zmian planów finansowych w celu przesunięcia środków między osiami priorytetowymi tego samego funduszu.

** W dn. 28.09.2023 r. IZ RPOWŚ 2014-2020 przekazała do Komisji Europejskiej modyfikację / wniosek o zmianę Programu, która została zatwierdzona przez Komisję Europejską w drodze Decyzji Wykonawczej Komisji CCI 2014PL16M2OP013 z dnia 27.11.2023 r.*

- **30 września 2023 r.*** - ostateczny termin na złożenie do KE wniosku lub przekazanie powiadomienia na potrzeby zatwierdzenia dużego projektu lub jego zmiany. Zmiany dużych projektów obejmują wnioski dotyczące podziału projektów na fazy, zmian dużych projektów oraz anulowania dużych projektów.

** W RPOWŚ 2014-2020 nie występują duże projekty.*

2.4 Terminy zgłaszania zmian Programu niewymagających decyzji Komisji Europejskiej

- **31 grudnia 2023 r.** - ostateczny termin na przedłożenie do KE zmienionych tabel finansowych w przypadku przesunięć nieistotnych zgodnie z art. 30 ust. 5 i 6 rozporządzenia RWP oraz w przypadku zmian dotyczących stopy współfinansowania zgodnie z art. 30 ust. 7 RWP.
- **do 31 lipca 2025 r.**, ale nie później niż do czasu przekazania końcowych wniosków o płatność do KE zgodnie z pkt. 3.4 niniejszych Zasad (dot. stóp współfinansowania w wyniku korzystania z Rozporządzenia STEP).

2.5 Duże projekty

Zgodnie z art. 100 *Rozporządzenia ogólnego* dużym projektem, jest projekt, którego całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają kwotę 50 000 000 EUR, a w przypadku operacji przyczyniających się do osiągnięcia celu tematycznego na mocy art. 9 akapit pierwszy pkt 7, której całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają kwotę 75 000 000 EUR.

Instrumentów finansowych nie uznaje się za duże projekty.

Zgodnie z zapisami RPOWŚ 2014 – 2020 duże projekty nie były realizowane.

Złożenie wniosku lub przekazanie powiadomienia do KE na potrzeby zatwierdzenia dużego projektu lub jego zmiany możliwe było do **30 września 2023 r.***

** W RPOWŚ 2014-2020 nie występują duże projekty.*

2.6 Fazowanie projektów

W momencie złożenia dokumentów zamknięcia Programu do KE wszystkie operacje (projekty) powinny być fizycznie zakończone lub w pełni wdrożone i przyczyniać się do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów Programu.

Jeśli tak nie jest, projekty spełniające łącznie warunki określone w Rozdziale 6. *Wytycznych dot. zamykania programów* mogą zostać poddane procedurze fazowania.

Zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi zamknięcia programów operacyjnych przyjętych do celów pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury oraz programów współpracy transgranicznej w ramach Instrumentu Pomocy

Przedakcesyjnej (IPA II) (2014-2020), na podstawie art. 118 lub 118a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060¹ możliwy jest podział projektu na dwie fazy, czyli wyodrębnione finansowo części, z odrębnymi ścieżkami audytu, dofinansowane w ramach dwóch okresów programowania.

Podział projektu na dwie fazy umożliwia płynne przejście, tj. kontynuację projektu rozpoczętego w okresie programowania 2014-2020. Druga faza korzysta z alokacji okresu programowania 2021-2027. Projekt podzielony na fazy postrzegany jest jako całość i uznaje się za zakończony dopiero wtedy, kiedy obie fazy są fizycznie zakończone lub w pełni wdrożone i przyczyniły się do osiągnięcia celów Programu. Niezakończenie operacji podzielonej na fazy zgodnie z planem może prowadzić do zastosowania korekt finansowych względem obu faz operacji (projektu).

Na podstawie art. 118 lub 118a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 - w końcowym sprawozdaniu z wdrażania przedłożonym zgodnie z art. 141 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 państwo członkowskie zobowiązuje się do ukończenia w okresie programowania drugiej i ostatniej fazy i do zapewnienia jej operacyjności.

Wykaz wszystkich operacji podzielonych na fazy wraz z kwotą wydatków kwalifikowalnych, poniesionych w okresie programowania 2014–2020, zgodnie z sekcją 6 *Wytycznych dot. zamykania programów* – zawarty zostanie w końcowym sprawozdaniu z wdrażania Programu. Wykaz ten zostanie sporządzony zgodnie z wzorem określonym w załączniku I do ww. wytycznych.

2.7 Projekty niesfunkcjonujące

W przypadku projektów niesfunkcjonujących spełniających warunki określone w Rozdziale 7 *Wytycznych dot. zamykania programów*, Instytucja Zarządzająca może podjąć decyzję o pozostawieniu ich w programie, jeśli łączny koszt każdej operacji niesfunkcjonującej przewyższa 1 mln EUR oraz łączne poświadczane wydatki zadeklarowane Komisji za operacje niesfunkcjonujące nie przekraczają 20% łącznych kwalifikowalnych wydatków (unijnych i krajowych) przeznaczonych na program.

Takie projekty niesfunkcjonujące można zadeklarować na szablonie Załącznika II do *Wytycznych dot. zamykania programów* – wówczas też Instytucja Zarządzająca zobowiązuje się do ukończenia projektu najpóźniej do dnia **15 lutego 2027 r.**

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

Jeżeli do tego czasu projekt nie zostanie zakończony, IZ przedstawi Komisji kwoty wydatków nieprawidłowych, które Komisja odzyska. W przypadku niezaakceptowania kalkulacji przedstawionej przez IZ, Komisja może podjąć decyzję o nałożeniu korekty finansowej.

2.8 Projekty objęte postępowaniem sądowym lub administracyjnym o skutku zawieszającym

W przypadku projektów objętych postępowaniem krajowym o skutku zawieszającym Instytucja Zarządzająca musi podjąć decyzję, czy wyłączyć „obciążone” wydatki z programu (i np. zastąpić je wydatkami z overbookingu) czy też pozostawić w programie.

W drugim przypadku wydatki objęte postępowaniem należy zadeklarować w sprawozdaniu końcowym na szablonie Załącznika III do *Wytycznych dot. zamykania programów*.

W odróżnieniu od rozwiązań przyjętych w perspektywie finansowej 2007-2013, w okresie programowania 2014-2020 wydatki obciążone postępowaniem zawieszającym, ujęte w Załączniku III, zostaną przez Komisję włączone do kalkulacji salda końcowego (co oznacza, że Komisja zrefunduje te wydatki). W przypadku, gdy postępowanie sądowe/administracyjne zakończy się uznaniem wydatków zawieszonych jako nielegalne bądź nieprawidłowe, Komisja rozpocznie procedurę odzyskiwania wypłaconych odnośnych kwot.

W perspektywie finansowej 2014-2020 po upływie terminu na złożenie końcowego wniosku o płatność pośrednią (tj. 31 lipca 2025 roku) nie ma możliwości zadeklarowania nowych wydatków związanych z operacjami zawieszonymi.

ROZDZIAŁ 3.

ZARZĄDZANIE FINANSAMI

Instytucja Zarządzająca dąży do maksymalnego wykorzystania dostępnej alokacji. Kontraktując środki zobowiązana jest do przestrzegania limitów dla danego miesiąca wynikających z arkusza limitów przekazywanego IZ przez MF. W związku ze zbliżającym się ostatecznym terminem kwalifikowalności wydatków zarządzanie wykorzystaniem dostępnej alokacji koncentruje się na wykorzystaniu oszczędności powstałych w związku z końcowym rozliczaniem projektów oraz oszczędności pochodzących z umów rozwiązanych.

Mechanizmami umożliwiającymi pełne wykorzystanie alokacji są:

1. kontraktacja projektów znajdujących się na listach rezerwowych dla poszczególnych naborów tj. projektów które zostały ocenione pozytywnie, ale nie uzyskały dofinansowania z powodu wyczerpania alokacji,
2. dokonywanie zmian finansowych w ramach Programu – zgodnie z *Zasadami występowania o zmiany finansowe w programach regionalnych na lata 2014-2020 w związku z przygotowaniem do ich zamykania* opracowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (27.02.2023 r.), po uzyskaniu zgody na nadkontraktację tj.:
 - zmiany dokonywane w SZOOP bez zmiany Programu w ramach jednej osi priorytetowej i jednego celu tematycznego, które nie skutkują zmianą alokacji na kategorii interwencji,
 - zmiany Programu z wykorzystaniem procedury modyfikacji – możliwe do 30 września 2023 r., z wykorzystaniem procedury notyfikacji do 31 grudnia 2023 r.,
 - zastosowanie mechanizmu elastyczności (między osiami priorytetowymi) na podstawie art. 130 ust. 3 *Rozporządzenia ogólnego* – bez konieczności zmiany Programu,
 - nadkontraktacja w związku ze spodziewanymi oszczędnościami w projektach EFS.

3.1 Wniosek o płatność końcową do KE

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 w sprawie ustanowienia Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP), które weszło w życie 29 lutego 2024 r., KE umożliwia wydłużenie terminu złożenia dokumentów zamknięcia Programów o 12 miesięcy. Zgodnie z artykułem 14. Rozporządzenia STEP termin złożenia ostatecznego wniosku o płatność okresową do KE został wydłużony z 31 lipca 2024 r. do 31 lipca 2025 r.,

Wniosek o płatność końcową przekazywany jest do KE przez Instytucję Certyfikującą/ Oddział Certyfikacji w RR za pośrednictwem systemu SFC 2014 do dnia 31 lipca 2025 r. Po tym terminie nie ma możliwości złożenia żadnego kolejnego wniosku o płatność.

Szczegółowa procedura została opisana w IW.

Harmonogram i zakres procesu:

- IZ przekazuje ostatnie Deklaracje wydatków do IC/RR-XI do **10 lipca 2025 r.**, uwzględniające rozliczenie wydatków ponoszonych w okresie kwalifikowalności, tj.: 31.12.2023 r.,
- **do 31 lipca 2025 r.** IC/RR-XI przygotowuje i przekazuje do KE ostateczne wnioski o płatność końcową w podziale na fundusze.

3.2 Anulowanie zobowiązań

Ewentualne niewykorzystane zobowiązania Programu związane z ostatnim rokiem okresu programowania zostaną anulowane w trakcie jego zamykania.

Część zobowiązań nadal otwarta na dzień 31 grudnia 2023 r. zostanie **automatycznie anulowana**, jeżeli którykolwiek z dokumentów zamknięcia nie zostanie przedłożony Komisji do dnia **15 lutego 2026 r.** lub 1 marca 2026 r., jeżeli termin ten zostanie przedłużony przez Komisję.²

Niewykorzystane zobowiązania związane z zasobami REACT-EU również zostaną anulowane w trakcie zamykania programów.

3.3 Kalkulacja salda końcowego i overbooking

Saldo końcowe jest wypłacane nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia zatwierdzenia zestawienia wydatków z ostatniego roku obrachunkowego, lub w terminie miesiąca od daty przyjęcia końcowego sprawozdania z wdrażania, zależnie od tego, która data jest późniejsza.

Przykład obliczania salda końcowego znajduje się w załączniku IV do *Wytycznych dot. zamykania programów*.

Zgodnie z art. 130 ust. 3 rozporządzenia ogólnego wkład z funduszy realizowany przez płatności salda końcowego nie może przekraczać:

- **na poziomie priorytetu (osi priorytetowej):**
- o więcej niż 15% wkładu odpowiednio z EFRR i EFS,
- **na poziomie Programu:**
- zadeklarowanych kwalifikowalnych wydatków publicznych; lub

² Zgodnie z art. 63 ust. 7 rozporządzenia finansowego KE może na wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego wydłużyć termin do dnia 1 marca 2025 r.

- wkładu z każdego funduszu i kategorii regionów na rzecz RPOWŚ 2014-2020, jak określono w decyzji KE o przyjęciu Programu, w zależności która wartość jest niższa.

Za ostatni rok obrachunkowy, tak samo jak za każdy inny rok obrachunkowy Komisja zrefunduje 90% kwoty ujętej we wniosku państwa członkowskiego, stosując stopę dofinansowania dla danej osi priorytetowej do wydatków kwalifikowalnych poniesionych w ramach tej osi uwzględnionych we wnioskach o płatność okresową, pod warunkiem, że w Programie są dostępne zobowiązania i z zastrzeżeniem dostępności środków.

Środki REACT-EU są środkami z osobnej linii budżetowej i nie można ich łączyć z środkami nie-REACT, np. na potrzeby skorzystania z mechanizmu elastyczności.

W przypadku środków REACT- EU, zgodnie z *Wytycznymi dot. zamykania programów*, zasada elastyczności do 15% może być stosowana jedynie między osiami priorytetowymi REACT-EU ramach tego samego funduszu. W RPOWŚ 2014-2020 powyższe nie ma zastosowania z uwagi na fakt wdrażania środków REACT-EU w jednej osi (oś 12.).

Po złożeniu dokumentów zamknięcia (do 15 lutego 2026 r.) Komisja dokonuje ich oceny oraz zatwierdza zadeklarowane wydatki. Wydatki te służą kalkulacji wypłaty salda końcowego. Kalkulacja ta przebiega podobnie jak w poprzednich latach obrachunkowych, przy czym finalne rozliczenie programu uwzględnia dodatkowe czynniki jak konieczność rozliczenia zaliczek początkowych z lat 2014-2016, środków niepotrąconych z zaliczki rocznej przekazanej w 2020 r.

Ponadto, jeśli w osi priorytetowej są nadprogramowe wydatki, a w innej osi nie wydatkowano 100% dostępnej alokacji, wówczas istnieje możliwość wyrównania tej różnicy (w ramach tego samego funduszu) przy zastosowaniu opisanego wyżej mechanizmu elastyczności do 15%.

IZ może deklarować KE wydatki kwalifikowalne przekraczające maksymalny wkład z funduszy (mechanizm tzw. overbookingu) określony w decyzji Komisji przyjmującej Program. W perspektywie 2014-2020 wnioski o płatność podlegają kumulacji wyłącznie w ramach danego roku obrachunkowego, w przypadku przekroczenia maksymalnego wkładu z funduszy w ramach osi priorytetowej nie są przenoszone na kolejny rok obrachunkowy, stąd mając na celu skorzystanie z mechanizmu overbookingu, nadprogramowe wydatki powinny być zadeklarowane KE w ostatnim roku obrachunkowym. Jakikolwiek kwoty niewykorzystane, w tym środki REACT-EU zostaną umorzone podczas zamknięcia pomocy.

Co ważne, w perspektywie 2014-2020 KE może podnosić kwestie związane z prawidłowością i legalnością wydatków także po wypłacie salda końcowego oraz zamknięciu programu operacyjnego.

3.4 Możliwość podniesienia stopy dofinansowania dla ostatniego obrachunkowego

Poza wydłużeniem terminów zamknięcia Programów perspektywy 2014 – 2020, Rozporządzenie STEP dla ostatniego roku obrachunkowego daje możliwość zastosowania 100% stopy dofinansowania dla jednej osi priorytetowej lub większej ich liczby do wydatków zadeklarowanych we wnioskach o płatności za ostatni rok obrachunkowy. W przypadku RPOWŚ 2014 – 2020 zastosowanie tego mechanizmu planuje się zarówno w zakresie EFRR jak i EFS.

Warunkiem zastosowania powyższego rozwiązania jest powiadomienie KE o zmienionych tabelach za ostatni rok obrachunkowy przed złożeniem ostatecznego wniosku o płatność po uprzednim uzyskaniu zgody Komitetu Monitorującego RPOWŚ 2014 – 2020.

W tym przypadku nie jest wymagana zmiana Programu.

ROZDZIAŁ 4.

DOKUMENTY ZAMKNIĘCIA – INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE

4.1 Zestawienie wydatków za ostatni rok obrachunkowy

Jest to dokument analogiczny z przygotowywanymi przez Instytucję Certyfikującą (dla RPOWŚ 2014-2020 jest to Oddział Certyfikacji w Departamencie Rozwoju Regionalnego UMWS) każdego roku zestawieniami wydatków. Jak w latach poprzednich, tak i w ostatnim roku obrachunkowym należy dokonać niezbędnych potrąceń. W odniesieniu do wydatków zadeklarowanych jako środki do odzyskania – KE nie uwzględni ich przy obliczaniu salda końcowego, zaś IZ musi informować KE o wyniku procedury odzyskiwania środków.

Zestawienie wydatków za ostatni rok obrachunkowy jest przekazywane do KE do dnia **15 lutego 2026 r.** wraz z pakietem dokumentów dotyczących deklaracji zarządczej.

W odniesieniu do wydatków niemożliwych do odzyskania – na wniosek państwa członkowskiego KE nie uwzględni ich przy obliczaniu salda końcowego oraz w przypadku złożenia przez IZ wniosku o pokrycie wydatków niemożliwych do odzyskania z budżetu UE, oceni jego zasadność (Podrozdział 10.2 Wytucznych dot. zamykania programów).

Za przygotowanie i przekazanie Zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy odpowiada Oddział Certyfikacji/RR-XI w Departamencie Rozwoju Regionalnego UMWS. Szczegółowa procedura przygotowania Zestawienia została opisana w IW.

Po przygotowaniu Zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy, RR-XI przekazuje je do RR-III, w celu przekazania pakietu dokumentów dotyczących deklaracji do IA celem wydania opinii audytowej.

Harmonogram i zakres procesu:

- do **25 października 2025 r.** RR-XI przekazuje do RR-III projekt RZW w podziale na fundusze za ostatni rok obrachunkowy;
- do **25 stycznia 2026 r.** RR-XI otrzymuje z RR-III ostateczną wersję Roczego Podsumowania końcowych sprawozdań z audytu i kontroli, następnie w ciągu 2 dni roboczych RR-XI przekazuje do RR-III ostateczną wersję RZW.

4.2 Deklaracja zarządcza oraz roczne podsumowanie

Szablon Deklaracji Zarządczej jest analogiczny do tych przekazywanych we wcześniejszych latach obrachunkowych. Wraz z Deklaracją Zarządczą przygotowywane jest Roczne Podsumowanie końcowych sprawozdań z audytu i kontroli. W Rocznym podsumowaniu

powinny zostać dodatkowo zawarte 4 dodatkowe elementy, ujęte także w opinii audytowej (zgodnie z punktem poniżej).

Dokumenty te przygotowywane są przez RR-III zgodnie z zapisami IW.

Harmonogram i zakres procesu:

- **do 31 października 2025 r.** RR-III przekazuje Instytucji Audytowej projekt Deklaracji Zarządczej i Roczno podsumowania końcowych sprawozdań z audytu i kontroli z projektem Zestawienia Wydatków za ostatni rok obrotowy,
- **do 31 stycznia 2026 r.** RR-III przekazuje Instytucji Audytowej ostateczne wersje w/w dokumentów,
- **do 15 lutego 2026 r.** RR-III przekłada Deklarację Zarządczą wraz z załącznikami do KE za pośrednictwem systemu SFC 2014. Opinię audytową przygotowaną na podstawie dokumentów przekazanych do 31 października i 31 stycznia do systemu SFC 2014 wprowadza Instytucja Audytowa.

4.3 Opinia audytowa oraz raport z kontroli

Dokumenty zawierają wszystkie elementy wymagane w latach wcześniejszych i dodatkowo raport z kontroli zawiera dodatkowe elementy, opisane w *Wytocznych dot. zamykania programów*, tj.:

- informacja o otwartych ustaleniach audytowych przeprowadzone przez służby KE bądź ETO,
- poświadczenie legalności i prawidłowości wydatków w ramach instrumentów finansowych,
- poświadczenie wiarygodności danych odnoszących się do wskaźników,
- poświadczenie, że wydatki publiczne wypłacone na rzecz beneficjentów są większe lub równe wypłaconemu wkładowi z funduszy.

Opinię audytową oraz raport z kontroli przygotowuje Instytucja Audytowa na podstawie dokumentów przekazywanych przez IR-II (do 31 października oraz 31 stycznia).

Harmonogram i zakres procesu:

- IA wprowadza do systemu SFC 2014 opinię audytową przed dniem **15 lutego 2026 r.**
- Opinia ta jest przekazywana KE za pośrednictwem SFC 2014 przez RR-III wraz z pakietem dokumentów dotyczących Deklaracji Zarządczej.

4.4 Końcowe sprawozdanie z wdrażania programu operacyjnego

Za przygotowanie Sprawozdania odpowiada w ramach IZ RPOWŚ Oddział Sprawozdawczości i Ewaluacji (RR-V) UMWS.

Sprawozdanie końcowe przygotowywane jest zgodnie z szablonem stanowiącym Załącznik V do *Rozporządzenia wykonawczego* i jest przekazywane do KE wraz z pakietem wymaganych załączników do dnia **15.02.2026 r.**

Zgodnie z *Wytycznymi dot. zamykania programów* do sprawozdania końcowego należy dołączyć wykazy wszystkich operacji:

- poddanych fazowaniu (Załącznik I do *Wytycznych dot. zamykania programów*);
- niefunkcjonujących (Załącznik II do *Wytycznych dot. zamykania programów*);
- zawieszonych w związku z trwającym postępowaniem sądowym lub administracyjnym (Załącznik III do *Wytycznych dot. zamykania programów*) - dokumenty te przygotowują i przekazują do DRR departamenty merytoryczne (w zakresie EFRR - DWEFRR, w zakresie EFS+ - DWEFS).

Zgodnie z rekomendacją MFIPR jako Instytucji Koordynującej Umowę Partnerstwa (IK UP), zawartą w piśmie z dnia 23 lipca 2024 r. znak DKF-V.667.5.2023.MB, sprawozdanie końcowe z realizacji programów operacyjnych należy przedłożyć do wiadomości IK UP w terminie do dnia **15 grudnia 2025 r.** (dwa miesiące przed upływem przewidywanego terminu na przekazanie dokumentów zamknięcia dla programu do Komisji Europejskiej).

W sprawozdaniu końcowym muszą znaleźć się również informacje dot. dużych projektów (jeśli dotyczy), wskaźników produktu i rezultatu oraz wskaźników ram wykonania.

W końcowym sprawozdaniu z wdrażania muszą się znaleźć informacje, że Instytucja Zarządzająca **zobowiązuje się** do ukończenia w okresie programowania 2021-2027 drugiej i ostatniej fazy operacji podzielonych na fazy i do zapewnienia jej operacyjności.³

Informacje o wskaźnikach produktu i rezultatu muszą być zawarte w sprawozdaniu końcowym, zgodnie z szablonem stanowiącym Załącznik V (Tabela 1-4) do *Rozporządzenia wykonawczego*, natomiast o wskaźnikach ram wykonania – w formacie Tabeli 5.

W przypadku istotnych (przekraczających 20%) odchyleń osiągniętej wartości wskaźników od wartości docelowych określonych w programie – w sprawozdaniu końcowym należy zamieścić stosowne wyjaśnienie (kolumna „uwagi” w tabeli) odnośnie przyczyn takiego stanu rzeczy.

KE oceni osiągnięte wartości wskaźników ram wykonania wykazane w sprawozdaniu końcowym. W sytuacji, gdy KE stwierdzi, iż *ramy wykonania Programu nie zostały osiągnięte*, KE może podjąć decyzję o nałożeniu korekty finansowej netto na daną Oś priorytetową Programu w sytuacji wystąpienia warunków określonych w art. 22 ust. 7 *Rozporządzenia ogólnego*.

³ Art. 118 i 118 a Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. z póź. zm.

Sprawozdanie końcowe musi zawierać również informacje nt. czynników wpływających na przebieg wdrażania Programu.

Po przesłaniu sprawozdania końcowego Komisja ma 5 miesięcy na zgłoszenie do niego uwag (wówczas IZ musi przedstawić wyjaśnienia w ciągu kolejnych 2 miesięcy). Jeżeli Komisja nie zgłosi uwag w ciągu 5 miesięcy, sprawozdanie końcowe uważa się za przyjęte.

Za przygotowanie sprawozdania z realizacji Programu odpowiada Oddział Sprawozdawczości i Ewaluacji (RR-V) w Departamencie Rozwoju Regionalnego UMWŚ. Szczegółowe procedury opisujące proces przygotowania sprawozdań rocznych i końcowego opisano w IW.

Harmonogram i zakres procesu:

- RR-V przygotowuje sprawozdanie, we współpracy z właściwymi Oddziałami Departamentów Wdrażających EFRR oraz EFS, IP WUP, IP ZIT oraz wprowadza dane do systemu SFC.
- RR-V przekazuje przygotowane sprawozdanie do zaopiniowania przez IK UP w terminie do **15.12.2025 r.** W przypadku przedstawienia uwag do dokumentu RR-V zwraca się do właściwego Departamentu/IP ZIT celem dokonania korekty/złożenia wyjaśnień.
- zaopiniowane przez IK UP sprawozdanie końcowe przekazywane jest członkom Komitetu Monitorującego RPOWŚ 2014-2020, celem przyjęcia, zgodnie z procedurą IW.
- po zatwierdzeniu sprawozdania końcowego przez Komitet Monitorujący RPOWŚ 2014-2020 przesyłane jest ono do Komisji Europejskiej za pośrednictwem systemu SFC wraz z pakietem wymaganych załączników przez Oddział RR-V.

4.5 Dokonywanie zmian w dokumentach zamknięcia

Po złożeniu dokumentów zamknięcia do KE nie jest możliwe modyfikowanie tych dokumentów, z wyjątkiem korekty błędów rachunkowych. W przypadku konieczności zmiany kwoty wydatków przedstawionych do certyfikacji możliwa jest wyłącznie korekta wydatków w dół, poprzez wycofanie danych wydatków z deklaracji przekazanej do KE. Nie jest możliwe zwiększenie kwoty wydatków certyfikowanych poprzez rozliczenie nowych wydatków, uprzednio nieuwzględnionych w deklaracji wydatków oraz wniosku o płatność.

Zasady Zamykania RPOWŚ 2014-2020, zawarte w niniejszym dokumencie, znajdują odzwierciedlenie w poszczególnych procedurach/zapisach Instrukcji Wykonawczej Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Certyfikującej Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.

Spis załączników:

1. Harmonogram zamknięcia RPOWŚ 2014-2020.
2. Wytyczne dotyczące zamknięcia programów operacyjnych przyjętych do celów pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury oraz programów współpracy transgranicznej w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) (2014–2020) - (C/2024/6126).

Załącznik nr 1. Harmonogram zamknięcia RPOWŚ 2014-2020

15.02.2027

- informacja do KE nt. stanu realizacji projektów nefunkcjonujących,
- fizyczne zakończenie projektów nefunkcjonujących (jeśli ten warunek jest nie spełniony to zwrot środków do budżetu KE)

2023

2024

2025

2026

2027

30.09.2023 - ostatni wniosek o zmianę Programu i ostatnie przesunięcia alokacji pomiędzy osiami, zagospodarowanie oszczędności.

30.09.2023 - ostatnie wnioski o zatwierdzenie dużego projektu.

KE ma 3 m-ce na wydanie decyzji przed ostatecznym terminem kwalifikowalności w tym: fazowanie, anulowanie/zmiany decyzji dla projektów

31.12.2023 - ostateczny termin kwalifikowalności wydatków

31.07.2025 - ostatni wniosek o płatność do KE

W ostatnim RZW nie ma możliwości wykazywania wyłączeń na podstawie art. 137.2 Rozporządzenia ogólnego, ponieważ nie będzie możliwości późniejszego dokwalifikowania wydatków w razie potwierdzenia poprawności wydatku.
Brak kolejnych wniosków o płatność.

31.10.2025 - termin przekazania do IA (celem poddania audytowi) projektu rocznego zestawienia wydatków, projektu deklaracji zarządczej i rocznego podsumowania

31.01.2026 - termin przekazania do IA ostatecznego rocznego zestawienia wydatków, deklaracji zarządczej i rocznego podsumowania

15.02.2026

ZŁOŻENIE DO KE DOKUMENTÓW ZAMKNIĘCIA:

- RZW
- deklaracja zarządcza
- roczne podsumowanie końcowych sprawozdań z audytu i przeprowadzonych kontroli
- opinia audytowa

Końcowe sprawozdanie z wdrażania z załącznikami:

- wykaz projektów podzielonych na fazy,
- wykaz projektów nefunkcjonujących,
- wykaz projektów zawieszonych w związku z trwającym postępowaniem sądowym lub administracyjnym

Załącznik nr 2. Wytyczne dotyczące zamknięcia programów operacyjnych przyjętych do celów pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury oraz programów współpracy transgranicznej w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) (2014–2020) - (C/2024/6126)

C/2024/6126

14.10.2024

ZAWIADOMIENIE KOMISJI

Wytyczne dotyczące zamknięcia programów operacyjnych przyjętych do celów pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury oraz programów współpracy transgranicznej w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) (2014–2020)

(C/2024/6126)

Niniejsze zawiadomienie Komisji zastępuje zawiadomienie Komisji opublikowane uprzednio w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* C 474 z dnia 14 grudnia 2022 r.

Biorąc pod uwagę znaczenie terminowego i skutecznego zamknięcia programów operacyjnych zatwierdzonych do celów pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (w tym programów współpracy w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”), Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury na okres programowania od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., w tym programów korzystających ze środków REACT-EU, konieczne jest zapewnienie odpowiednich wytycznych dotyczących zamknięcia tych programów zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013⁽¹⁾ („RWP”) oraz aktami prawnymi o zasięgu ogólnym przyjętymi na jego podstawie.

Wytyczne te dotyczą również programów współpracy transgranicznej w ramach IPA II. Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 447/2014⁽²⁾ („rozporządzenie wykonawcze IPA II”) zawiera odniesienia ogólne do RWP i odniesienia szczegółowe do niektórych przepisów tego rozporządzenia. Wytyczne mają zatem również zastosowanie do programów IPA II dotyczących współpracy transgranicznej, chyba że określono inaczej.

W świetle doświadczeń związanych z zamknięciem okresów programowania 2000–2006 i 2007–2013 w wytycznych proponuje się uproszczone procedury mające na celu wykorzystanie najlepszych praktyk określonych podczas zamknięcia tych poprzednich okresów.

W wytycznych uwzględniono wpływ na realizację programów, jaki wywarły bezprecedensowy kryzys związany z COVID-19 z lat 2020 i 2021 oraz agresja wojskowa Federacji Rosyjskiej na Ukrainę 24 lutego 2022 r. W wytycznych uznano również potrzebę zmniejszenia obciążenia administracyjnego instytucji odpowiedzialnych za programy w celu zapobieżenia potencjalnej utracie środków w momencie zamknięcia z powodów czysto administracyjnych.

Celem wytycznych jest ułatwienie procesu zamknięcia programów przez zapewnienie ram metodycznych, zgodnie z którymi zamknięcie do celów rozliczenia finansowego pozostających do spłaty zobowiązań budżetowych Unii powinno nastąpić w drodze: (i) płatności salda końcowego na rzecz państwa członkowskiego w odniesieniu do danego programu lub (ii) anulowania zobowiązań bądź odzyskania kwot nienależnie wypłaconych przez Komisję na rzecz państwa członkowskiego.

(¹) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320).

(²) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 447/2014 z dnia 2 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 ustanawiającego Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) (Dz.U. L 132 z 3.5.2014, s. 32).

Wprowadzenie systemu corocznej analizy i zatwierdzania zestawień wydatków przełożyło się na znaczne uproszczenie procedury zamknięcia. Zamknięcie programu powinno zatem opierać się wyłącznie na dokumentach dotyczących ostatniego roku obrachunkowego i końcowym sprawozdaniu z wdrażania lub ostatnim rocznym sprawozdaniu z wdrażania.

ZASTRZEŻENIE PRAWNE:

Niniejsze wytyczne są dokumentem roboczym przygotowanym przez Komisję Europejską. Na podstawie obowiązującego prawa Unii przedstawiono w nich wskazówki techniczne dla pracowników i organów zaangażowanych w zamknięcie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności oraz Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury. Wytyczne pozostają bez uszczerbku dla wykładni dokonanej przez Trybunał Sprawiedliwości i Sąd.

SPIS TREŚCI

	Strona
1. ZASADY OGÓLNE	4
2. MOŻLIWOŚĆ WCZESNEGO ZAMKNIĘCIA	4
3. PRZYGOTOWANIE DO ZAMKNIĘCIA	5
3.1. Zmiana programów	5
3.2. Składanie wniosków/powiadamianie w odniesieniu do dużych projektów i ich zmian	6
4. ZARZĄDZANIE FINANSAMI	7
4.1. Termin złożenia ostatecznego wniosku o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy i pułap dotyczący płatności okresowych w 2025 r.	7
4.2. Anulowanie zobowiązań	7
4.3. Rozliczenie początkowych i rocznych płatności zaliczkowych	8
4.4. Obliczanie salda końcowego	8
4.5. Księgowanie nadprogramowych wydatków	9
5. WSKAŹNIKI I RAMY WYKONANIA W MOMENCIE ZAMKNIĘCIA	10
5.1. Przedstawianie wartości osiągnięcia wskaźników produktu	10
5.2. Wpływ ram wykonania na zamknięcie programów	11
6. REALIZACJA NIEKTÓRYCH OPERACJI W FAZACH ROZDZIELONYCH MIĘDZY DWA OKRESY PROGRAMOWANIA	12
7. OPERACJE NIEFUNKCJONUJĄCE	14
8. OPERACJE, W SPRAWIE KTÓRYCH TRWA POSTĘPOWANIE KRAJOWE, LUB OPERACJE ZAWIESZONE W WYNIKU POSTĘPOWANIA SĄDOWEGO LUB ODWOŁANIA ADMINISTRACYJNEGO O SKUTKU ZAWIESZAJĄCYM	14
9. WYDATKI, W SPRAWIE KTÓRYCH TOCZĄ SIĘ DOCHODZENIA OLAF, KTÓRYCH DOTYCZĄ SPRAWOZDANIA OLAF LUB AUDYTY KOMISJI LUB EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU OBRACHUNKOWEGO	15
10. NIEPRAWIDŁOŚCI	15
10.1. Postępowanie z nieprawidłowościami w ostatnim roku obrachunkowym	16
10.2. Kwoty, które mają być odzyskane, i nieściągalne należności	16
10.3. Ryzyko wystąpienia nieprawidłowości prowadzące do przeprowadzenia przez instytucje odpowiedzialne za program dodatkowych weryfikacji wydatków zadeklarowanych już Komisji	17
10.4. Kwoty odzyskane po zamknięciu	17
11. SKŁADANIE DOKUMENTÓW ZAMKNIĘCIA	17
11.1. Termin złożenia dokumentów zamknięcia	17
11.2. Zmiana dokumentów zamknięcia po upływie terminu ich złożenia	18

11.3. Dostępność dokumentów	18
12. TREŚĆ DOKUMENTÓW ZAMKNIĘCIA	18
12.1. Końcowe sprawozdanie z wdrażania	18
12.1.1. Sprawozdawczość dotycząca dużych projektów	19
12.1.2. Zatwierdzanie i terminy	19
12.2. Zestawienie wydatków	20
12.2.1. Analiza i zatwierdzanie	20
12.3. Deklaracja zarządcza i roczne podsumowanie	20
12.4. Opinia audytowa i sprawozdanie z kontroli	20
12.4.1. Instrumenty finansowe	21
12.4.2. Wiarygodność danych	21
12.4.3. Wydatki publiczne wypłacone na rzecz beneficjentów	21
13. PŁATNOŚĆ SALDA KOŃCOWEGO	22
14. KWESTIE ZGODNOŚCI Z PRAWEM I PRAWIDŁOWOŚCI	22
ZAŁĄCZNIK I	23
ZAŁĄCZNIK II	24
ZAŁĄCZNIK III	25
ZAŁĄCZNIK IV	26

1. ZASADY OGÓLNE

Wytyczne mają zastosowanie do zamykania następujących programów operacyjnych:

- programy operacyjne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego („EFRR”) ⁽³⁾ (w tym programy współpracy w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”) ⁽⁴⁾, Europejskiego Funduszu Społecznego („EFS”) ⁽⁵⁾ lub Funduszu Spójności ⁽⁶⁾ (zwanymi dalej „funduszami”) oraz Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury („EFMRA”) ⁽⁷⁾, realizowane zgodnie z RWP w okresie programowania 2014–2020 ⁽⁸⁾,
- a także programy współpracy transgranicznej w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) oparte na rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 ⁽⁹⁾ i realizowane zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym IPA II.

Zamknięcie tych programów wiąże się z rozliczeniem finansowym pozostających do spłaty zobowiązań budżetowych UE w drodze płatności salda końcowego na rzecz państwa członkowskiego ⁽¹⁰⁾ ⁽¹¹⁾ w odniesieniu do danego programu lub anulowania zobowiązań bądź odzyskania kwot nienależnie wypłaconych przez Komisję państwu członkowskiemu. Zamknięcie programów pozostaje bez uszczerbku dla uprawnień Komisji do poruszenia kwestii związanych ze zgodnością z prawem i prawidłowością transakcji leżących u podstaw wydatków w zatwierdzonych zestawieniach wydatków i do nałożenia korekt finansowych na podstawie odpowiednich przepisów RWP.

2. MOŻLIWOŚĆ WCZESNEGO ZAMKNIĘCIA

Państwa członkowskie mogą wystąpić z wnioskiem o wcześniejsze zamknięcie, jeśli przeprowadziły wszystkie działania związane z realizacją programu. W tym celu za ostatni rok obrachunkowy programu należy uznać wcześniejszy rok obrachunkowy niż rok trwający od dnia 1 lipca 2023 r. do dnia 30 czerwca 2024 r. Jeżeli Komisja zaakceptuje taki wniosek, państwo członkowskie musi złożyć dokumenty zamknięcia określone w art. 141 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów („dokumenty zamknięcia”) ⁽¹²⁾ do dnia 15 lutego roku następującego po danym roku obrachunkowym. Wcześniejsze zamknięcie powinno się odbyć zgodnie ze wszystkimi zasadami ustanowionymi w odniesieniu do zamknięcia.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 289).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 259) („rozporządzenie w sprawie europejskiej współpracy terytorialnej”).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 470).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1084/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 281).

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011 (Dz.U. L 149 z 20.5.2014, s. 1).

⁽⁸⁾ Zgodnie z art. 92b ust. 8 akapit drugi RWP, zmienionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2221 z dnia 23 grudnia 2020 r. zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do zasobów dodatkowych i przepisów wykonawczych w celu zapewnienia pomocy na wspieranie kryzysowych działań naprawczych w kontekście pandemii COVID-19 i jej skutków społecznych oraz przygotowania do ekologicznej i cyfrowej odbudowy gospodarki zwiększającej jej odporność (REACT-EU) (Dz.U. L 437 z 28.12.2020, s. 30) („rozporządzenie w sprawie REACT-EU”), programy, na które państwa członkowskie przydzielają zasoby REACT-EU, będą obejmować okres do dnia 31 grudnia 2022 r., z zastrzeżeniem ust. 4 tego artykułu.

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) (Dz.U. L 77 z 15.3.2014, s. 11) („rozporządzenie IPA II”).

⁽¹⁰⁾ W przypadku programów współpracy wspieranych ze środków EFRR w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” oraz programów współpracy transgranicznej wspieranych ze środków IPA II „państwo członkowskie”, o którym mowa w wytycznych, należy rozumieć jako państwo członkowskie, w którym mieści się instytucja zarządzająca.

⁽¹¹⁾ Zgodnie z art. 138 ust. 1 Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz.U. C 384 I z 12.11.2019, s. 1), („umowa o wystąpieniu”), w odniesieniu do realizacji programów i działań Unii, na które przeznaczono środki zgodnie z WRF 2014–2020 lub poprzednią perspektywą finansową, mające zastosowanie prawo Unii, w tym przepisy dotyczące korekt finansowych i rozliczania rachunków, nadal ma zastosowanie do Zjednoczonego Królestwa po dniu 31 grudnia 2020 r. aż do zamknięcia tych programów i działań Unii, chyba że Wspólny Komitet przyjmie środki techniczne zgodnie z art. 138 ust. 5 umowy o wystąpieniu. Należy jednak zauważyć, że postanowienia wytycznych dotyczące zasobów REACT-EU nie mają zastosowania do Zjednoczonego Królestwa, zgodnie z art. 154 akapit czwarty RWP, zmienionym rozporządzeniem w sprawie REACT-EU.

⁽¹²⁾ Art. 141 RWP ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

3. PRZYGOTOWANIE DO ZAMKNIĘCIA

3.1. Zmiana programów

Aby zapewnić właściwą realizację programów i terminowe przygotowanie procesu zamknięcia, państwa członkowskie powinny być do dnia 30 września 2023 r. przedłożyć wnioski w sprawie zmian programów⁽¹³⁾, w tym zmian planów finansowych w celu przesunięcia środków między osiami priorytetowymi tego samego programu w ramach tej samej kategorii regionu i tego samego funduszu. Miało to umożliwić przyjęcie decyzji przed upływem ostatecznego terminu kwalifikowalności, tj. przed dniem 31 grudnia 2023 r. Państwa członkowskie powinny być przedłożyć Komisji zmienione tabele finansowe w przypadku przesunięć nieistotnych zgodnie z art. 30 ust. 5 i 6 RWP⁽¹⁴⁾ oraz w przypadku zmian dotyczących stopy dofinansowania zgodnie z art. 30 ust. 7 RWP⁽¹⁵⁾ przed ostatecznym terminem kwalifikowalności, tj. dniem 31 grudnia 2023 r.

Możliwe jest składanie wniosków o zmiany programu wymagające decyzji Komisji lub zgłaszanie Komisji zmian programów po tych datach, jednak należy przestrzegać następujących terminów.

Wnioski o zmiany programów mające wpływ na tabele finansowe i wymagające decyzji Komisji muszą zostać przedłożone Komisji przez państwa członkowskie możliwie najwcześniej, a w każdym razie co najmniej na trzy miesiące przed złożeniem przez państwo członkowskie ostatecznego wniosku o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy.

Jeśli dane państwo członkowskie decyduje się na przesunięcia nieistotne lub na zastosowanie stopy dofinansowania w wysokości 100 % do wydatków zadeklarowanych we wnioskach o płatności za ostatni rok obrachunkowy dla jednej osi priorytetowej lub większej ich liczby w ramach programu wspieranego przez EFRR, EFS lub Fundusz Spójności, musi ono przesłać do wiadomości Komisji zmienione tabele finansowe (po ich zatwierdzeniu przez komitet monitorujący) przed złożeniem ostatecznego wniosku o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy⁽¹⁶⁾.

Niezależnie od powyższego terminu w interesie państw członkowskich leży złożenie wniosków o zmiany programu mające wpływ na tabele finansowe i wymagające decyzji Komisji lub przesłanie Komisji do wiadomości zmienionych tabel możliwie najwcześniej oraz utrzymanie pożądanego bilansu płatniczego na przestrzeni lat 2024 i 2025 (np. przez złożenie wniosków o płatności – zwłaszcza tych zawierających wydatki niezwiązane z REACT-EU – do dnia 31 października 2024 r., aby umożliwić Komisji ich zwrot jako płatności okresowe do końca roku 2025). Wynika to z pułapu w wysokości 1 % dotyczącego płatności okresowych z zasobów innych niż REACT-EU w 2025 r., zgodnie z art. 135 ust. 6 akapit drugi RWP⁽¹⁷⁾ (zob. sekcja 4.1 wytycznych). Niewykorzystane kwoty należy anulować zgodnie z RWP w momencie zamknięcia.

Wnioski o zmiany programów niemające wpływu na tabele finansowe i wymagające decyzji Komisji muszą zostać przedłożone Komisji przez państwo członkowskie możliwie najwcześniej, a w każdym razie co najmniej na trzy miesiące przed złożeniem przez nie dokumentów zamknięcia. Wnioski o zmiany programów niemające wpływu na tabele finansowe i niewymagające decyzji Komisji muszą zostać przedłożone Komisji przez państwo członkowskie przed złożeniem przez nie dokumentów zamknięcia.

⁽¹³⁾ Art. 30 ust. 1 RWP.

⁽¹⁴⁾ Zmienionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/460 z dnia 30 marca 2020 r. zmieniającym rozporządzenia (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013 oraz (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do szczególnych środków w celu uruchomienia inwestycji w systemach ochrony zdrowia państw członkowskich oraz w innych sektorach ich gospodarek w odpowiedzi na epidemię COVID-19 (Inicjatywa inwestycyjna w odpowiedzi na koronawirusa) (Dz.U. L 99 z 31.3.2020, s. 5) („rozporządzenie w sprawie CRIF”) oraz rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2039 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013 i (UE) 2021/1060 w odniesieniu do dodatkowej elastyczności w celu przeciwdziałania skutkom agresji zbrojnej Federacji Rosyjskiej FAST (Flexible Assistance for Territories – elastyczna pomoc dla terytoriów) – CARE (Dz.U. L 275 z 25.10.2022, s. 23) („rozporządzenie w sprawie FAST-CARE”).

⁽¹⁵⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie FAST-CARE.

⁽¹⁶⁾ Art. 25a ust. 1b RWP, zmieniony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie ustanowienia Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP) oraz zmiany dyrektywy 2003/87/WE oraz rozporządzeń (UE) 2021/1058, (UE) 2021/1056, (UE) 2021/1057, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 223/2014, (UE) 2021/1060, (UE) 2021/523, (UE) 2021/695, (UE) 2021/697 i (UE) 2021/241, Dz.U. L, 2024/795, 29.2.2024 („rozporządzenie w sprawie STEP”). Możliwość zastosowania stopy dofinansowania w wysokości 100 % nie dotyczy programów IPA II dotyczących współpracy transgranicznej, ponieważ ich stopa dofinansowania nie jest objęta RWP.

⁽¹⁷⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie STEP.

W programach współpracy transgranicznej w ramach IPA II wprowadza się zmiany zgodnie z art. 31 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego IPA II. Zmiany programu wymagające decyzji Komisji należało przedłożyć do dnia 30 września 2023 r. W odniesieniu do przesunięć nieistotnych między priorytetami zastosowanie ma art. 31 ust. 5A rozporządzenia wykonawczego IPA II. Takie przesunięcia należało zgłosić Komisji do dnia 31 grudnia 2023 r.

Możliwe jest składanie wniosków o zmiany programów IPA II dotyczących współpracy transgranicznej wymagające decyzji Komisji lub zgłaszanie Komisji zmian programów po tych datach, jednak należy przestrzegać wskazanych powyżej terminów.

Przesunięcia zasobów REACT-EU, o których mowa w art. 92a RWP⁽¹⁸⁾, między EFRR a EFS, zgodnie z art. 92b ust. 5 akapit dziesiąty RWP⁽¹⁹⁾, mogą mieć zastosowanie wyłącznie do bieżącego roku lub do przyszłych lat w planie finansowym. Wszelkie wnioski w sprawie zmian planów finansowych wpływających na zasoby dostępne na potrzeby programowania na lata 2021 i 2022, obejmujące przesunięcia między EFRR a EFS, należało złożyć do 15 listopada danego roku, aby zapewnić czas wystarczający na przyjęcie decyzji przed 31 grudnia. Roczne zobowiązania budżetowe na dany rok nie mogą być zmieniane po dniu 31 grudnia tego roku. Zmiany w tym zakresie są możliwe wyłącznie do końca 2022 r.

3.2. Składanie wniosków/powiadamianie w odniesieniu do dużych projektów i ich zmian⁽²⁰⁾

Ponieważ duże projekty wiążą się ze znacznymi kwotami funduszy, a zatem mają znaczenie dla całościowych wyników programów, państwa członkowskie powinny być złożyć wniosek lub przekazać powiadomienie na potrzeby zatwierdzenia dużego projektu lub jego zmiany do dnia 30 września 2023 r. Pozwoliłoby to na przyjęcie decyzji przed upływem ostatecznego terminu kwalifikowalności, tj. przed dniem 31 grudnia 2023 r.

Możliwe jest składanie wniosków lub powiadomień dotyczących zatwierdzenia lub zmiany dużego projektu po tej dacie, jednak należy przestrzegać następujących terminów.

Nowe duże projekty należy przedłożyć lub zgłosić możliwie najwcześniej, a w każdym razie przed złożeniem przez państwo członkowskie ostatecznego wniosku o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy.

Zmiany dużych projektów zwiększające całkowite koszty kwalifikowalne należy przedłożyć lub zgłosić możliwie najwcześniej, a w każdym razie przed złożeniem przez państwo członkowskie ostatecznego wniosku o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy.

Zmiany dużych projektów niezwiększające całkowitych kosztów kwalifikowalnych należy przedłożyć lub zgłosić możliwie najwcześniej, a w każdym razie przed złożeniem przez państwo członkowskie dokumentów zamknięcia.

Składanie wniosków i przekazywanie powiadomień dotyczących dużych projektów musi odbywać się zgodnie z procedurami określonymi w art. 102 i 103 RWP oraz z wymogami informacyjnymi określonymi w art. 101 RWP, rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2015/207⁽²¹⁾ oraz rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1011/2014⁽²²⁾.

⁽¹⁸⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie REACT-EU.

⁽¹⁹⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie REACT-EU.

⁽²⁰⁾ Duże projekty nie mają zastosowania w przypadku programów wspieranych z EFMRA. Z programów EWT i IPA II nie wspiera się dużych projektów.

⁽²¹⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do wzoru sprawozdania z postępów, formatu dokumentu służącego przekazywaniu informacji na temat dużych projektów, wzorów wspólnego planu działania, sprawozdań z wdrażania w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, deklaracji zarządczej, strategii audytu, opinii audytowej i rocznego sprawozdania z kontroli oraz metodyki przeprowadzania analizy kosztów i korzyści, a także zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 w odniesieniu do wzoru sprawozdań z wdrażania w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Dz.U. L 38 z 13.2.2015, s. 1).

⁽²²⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1011/2014 z dnia 22 września 2014 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do wzorów służących do przekazywania Komisji określonych informacji oraz szczegółowe przepisy dotyczące wymiany informacji między beneficjentami a instytucjami zarządzającymi, certyfikującymi, audytowymi i pośredniczącymi (Dz.U. L 286 z 30.9.2014, s. 1).

Wnioski o zmianę dużych projektów muszą być składane zgodnie z tą samą procedurą, która jest stosowana w przypadku pierwotnego powiadomienia lub wniosku przekazanego Komisji (odpowiednio art. 102 ust. 1 lub art. 102 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów). Zmiany dużych projektów obejmują wnioski dotyczące podziału projektów na fazy, zmian dużych projektów, które mają być zakończone w okresie programowania 2014–2020, oraz anulowania dużych projektów.

4. ZARZĄDZANIE FINANSAMI

4.1. Termin złożenia ostatecznego wniosku o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy i pułap dotyczący płatności okresowych w 2025 r.

Zgodnie z art. 135 ust. 6 akapit pierwszy RWP⁽²³⁾ termin złożenia ostatecznego wniosku o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy przedłużono do dnia 31 lipca 2025 r. W praktyce państwa członkowskie mogą postanowić o dalszym składaniu wniosków o płatności okresowe w trakcie tego przedłużonego okresu i złożyć ostateczny wniosek o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy do dnia 31 lipca 2025 r. albo o zawarciu wszystkich wydatków kwalifikowalnych w ostatecznym wniosku o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy najpóźniej do dnia 31 lipca 2025 r. (nie składając w międzyczasie wniosków o płatności okresowe w trakcie tego przedłużonego okresu)⁽²⁴⁾. Wnioski o płatności okresowe i ostateczny wniosek o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy mogą obejmować kwoty wprowadzone do systemu rachunkowości instytucji certyfikującej po dniu 30 czerwca 2024 r. i do chwili złożenia ostatecznego wniosku o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy.

Zgodnie z art. 135 ust. 6 akapit drugi RWP⁽²⁵⁾ kwoty z zasobów innych niż REACT-EU zwrócone przez Komisję jako płatności okresowe w 2025 r. nie mogą przekraczać 1 % łącznych środków finansowych na dany program według funduszu, z wyłączeniem zasobów REACT-EU. Kwoty, które miałyby zostać wypłacone przez Komisję w 2025 r., przekraczające ten odsetek, nie mogą być wypłacane i muszą być wykorzystywane wyłącznie do rozliczenia płatności zaliczkowych w momencie zamknięcia. Jak wyjaśniono w motywie 26 rozporządzenia w sprawie STEP, kwoty należne w 2025 r., które przekraczają pułap w wysokości 1 % środków programu na fundusz, nie powinny być wypłacone w 2025 r. ani w kolejnych latach, a jedynie wykorzystane do rozliczenia płatności zaliczkowych. Niewykorzystane kwoty należy anulować zgodnie z RWP w momencie zamknięcia.

Co za tym idzie, planując składanie wniosków o płatności okresowe dla programów za ostatni rok obrachunkowy, państwa członkowskie powinny zachować należyłą ostrożność w odniesieniu do wspomnianego pułapu w wysokości 1 %.

4.2. Anulowanie zobowiązań

Niewykorzystane zobowiązania związane z ostatnim rokiem okresu programowania zostaną anulowane w trakcie jego zamykania⁽²⁶⁾.

Część zobowiązań nadal otwarta na dzień 31 grudnia 2023 r. zostanie anulowana, jeżeli którykolwiek z dokumentów zamknięcia nie zostanie przedłożony Komisji do dnia 15 lutego 2026 r.⁽²⁷⁾

Kwoty, które nie mogą zostać wypłacone z zasobów innych niż REACT-EU w 2025 r. jako płatności okresowe ze względu na pułap określony w art. 135 ust. 6 akapit drugi RWP⁽²⁸⁾ i które nie mogą zostać wykorzystane do rozliczenia płatności zaliczkowych, zostaną anulowane w trakcie zamknięcia. Zgodnie z art. 92b ust. 8 akapit drugi RWP⁽²⁹⁾ programy, do których państwa członkowskie alokują zasoby REACT-EU, obejmują okres do dnia 31 grudnia 2022 r., z zastrzeżeniem ust. 4 tego artykułu. Niewykorzystane zobowiązania związane z zasobami REACT-EU również zostaną anulowane w trakcie zamykania programów⁽³⁰⁾.

⁽²³⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie STEP.

⁽²⁴⁾ Zgodnie ze zwyczajową praktyką, przy składaniu ostatecznego wniosku o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy państwa członkowskie muszą poinformować o tym zgodnie ze wzorem określonym w załączniku VI do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1011/2014.

⁽²⁵⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie STEP.

⁽²⁶⁾ Art. 86 ust. 2 RWP; ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽²⁷⁾ Art. 86 ust. 4 i art. 136 ust. 2 RWP; mają zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽²⁸⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie STEP.

⁽²⁹⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie REACT-EU.

⁽³⁰⁾ Art. 92b ust. 5 akapit piąty RWP, zmieniony rozporządzeniem w sprawie REACT-EU.

4.3. Rozliczenie początkowych i rocznych płatności zaliczkowych

Komisja przeprowadzi rozliczenie początkowych płatności zaliczkowych wypłaconych państwom członkowskim nie później niż w momencie zamknięcia programu ⁽³¹⁾. Dotyczy to również dodatkowych płatności zaliczkowych wypłacanych z zasobów REACT-EU ⁽³²⁾.

Kwoty wypłacone w ramach początkowych płatności zaliczkowych mogą zostać rozliczone jedynie w odniesieniu do zadeklarowanych wydatków kwalifikowalnych. Rozliczanie początkowych płatności zaliczkowych może jednak rozpocząć się, gdy tylko program otrzyma w drodze płatności maksymalny wkład z funduszy określony w decyzji Komisji zatwierdzającej program. W takim przypadku wydatki kwalifikowalne uwzględnione w zestawieniach wydatków zostaną wykorzystane przez Komisję, po obliczeniu kwoty obciążającej fundusze i EFMRA, w pierwszej kolejności do rozliczenia rocznych płatności zaliczkowych, a następnie Komisja przystąpi do rozliczenia początkowych płatności zaliczkowych. Rozliczenie będzie prowadzone według programu, funduszu i kategorii regionu po zatwierdzeniu zestawień wydatków.

Kwoty nieodzyskane przez Komisję w 2020 r. w odniesieniu do zestawień wydatków przedłożonych w 2020 r. będą rozliczane lub odzyskiwane w momencie zamknięcia ⁽³³⁾. Uwzględnienie takich kwot nastąpi przy obliczaniu salda końcowego programu.

4.4. Obliczanie salda końcowego

Komisja określi kwotę obciążającą fundusze polityki spójności oraz EFMRA w ostatnim roku obrachunkowym zgodnie z art. 139 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów. W art. 139 ust. 6 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ustanowiono, że na podstawie zatwierdzonego zestawienia wydatków Komisja musi obliczyć kwotę obciążającą fundusze polityki spójności oraz EFMRA w danym roku obrachunkowym, biorąc pod uwagę zarówno kwoty ujęte w zestawieniu wydatków, jak i całkowitą kwotę płatności dokonanych przez Komisję w tym roku obrachunkowym.

Po obliczeniu kwoty obciążającej fundusze i EFMRA Komisja rozliczy roczne lub początkowe płatności zaliczkowe. Zgodnie z art. 139 ust. 7 akapit drugi RWP ⁽³⁴⁾ kwoty, które podlegają odzyskaniu w odniesieniu do zestawień wydatków przedłożonych w 2020 r., lecz które nie zostały odzyskane przez Komisję, będą rozliczane lub odzyskiwane w momencie zamknięcia.

Zgodnie z art. 130 ust. 3 RWP ⁽³⁵⁾ wkład z funduszy lub z EFMRA realizowany poprzez płatności salda końcowego nie może przekraczać:

- na poziomie priorytetu w podziale na fundusz oraz na kategorię regionu,
 - o więcej niż 15 % wkładu z funduszy lub z EFMRA dla każdego priorytetu w podziale na fundusz oraz na kategorię regionu, jak określono w decyzji Komisji o przyjęciu programu. W związku z tym dodatkową szczególną alokację dla regionów najbardziej oddalonych określoną w art. 92 ust. 1 lit. e) RWP uznaje się za część alokacji z EFRR dla kategorii regionów danego regionu najbardziej oddalonego ⁽³⁶⁾. Analogicznie do dodatkowej szczególnej alokacji dla regionów najbardziej oddalonych alokację dla regionów na poziomie NUTS 2 spełniających kryteria określone w art. 2 Protokołu nr 6 do Aktu przystąpienia z 1994 r. („północne regiony słabo zaludnione”) będzie się uznawać za korzystającą z tej samej elastyczności.
- na poziomie programu,
 - zadeklarowanych kwalifikowalnych wydatków publicznych; lub
 - wkładu z każdego funduszu i każdej kategorii regionów na rzecz każdego programu, jak określono w decyzji Komisji o przyjęciu programu; w zależności od tego, która wartość jest niższa.

⁽³¹⁾ Art. 82 RWP; ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽³²⁾ Art. 92b ust. 7 akapit trzeci rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, zmieniony rozporządzeniem w sprawie REACT-EU.

⁽³³⁾ Art. 139 ust. 7 RWP, zmieniony rozporządzeniem w sprawie CRII; ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽³⁴⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie CRII.

⁽³⁵⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie FAST-CARE i rozporządzeniem w sprawie STEP; ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽³⁶⁾ Art. 130 ust. 3 RWP, zmieniony rozporządzeniem w sprawie STEP.

Pułap w wysokości 1 % dotyczący płatności okresowych z zasobów innych niż REACT-EU w 2025 r., określony w art. 135 ust. 6 akapit drugi RWP ⁽³⁷⁾, nie ma zastosowania do płatności salda końcowego i nie ma wpływu na 15-proc. elastyczność stosowaną przy obliczaniu salda końcowego zgodnie z art. 130 ust. 3 RWP ⁽³⁸⁾.

Zasoby REACT-EU stanowią zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel, które, zgodnie z art. 21 ust. 1 rozporządzenia (UE, Euratom) 2018/1046 ⁽³⁹⁾, wykorzystuje się na finansowanie szczególnych pozycji wydatków. Zasoby REACT-EU ujęte są w specjalnych liniach budżetowych, odrębnych od linii budżetowych EFRR i EFS niezwiązanych z REACT-EU. Nie jest zatem możliwe zastosowanie między nimi 15 % elastyczności, gdyż oznaczałoby to zmianę zobowiązania budżetowego po zakończeniu roku, w którym go dokonano. W związku z tym w przypadku REACT-EU 15 % elastyczność będzie miała zastosowanie wyłącznie między priorytetami REACT-EU tego samego funduszu w ramach tego samego programu, np. między dwoma priorytetami EFRR w ramach REACT-EU.

Kwota należna do zapłaty/odzyskania obliczona zgodnie z wyjaśnionymi powyżej zasadami będzie stanowić saldo końcowe programu.

Przykład zastosowania 15-proc. elastyczności i uzupełnienia do wydatków publicznych w ramach obliczania salda końcowego dla danego programu przedstawiono w załączniku IV do wytycznych.

4.5. Księgowanie nadprogramowych wydatków

Księgowanie nadprogramowych wydatków jest praktyką, którą stosują państwa członkowskie, deklarując Komisji wydatki kwalifikowalne przekraczające maksymalny wkład z funduszu określony w decyzji Komisji o przyjęciu programu.

Ponieważ wnioski o płatność mają charakter kumulacyjny wyłącznie w obrębie danego roku obrachunkowego, jeżeli w ramach priorytetu osiągnięto maksymalny wkład z funduszy określony w decyzji Komisji o przyjęciu programu przed ostatnim rokiem obrachunkowym, wydatki zadeklarowane Komisji, które przekraczają maksymalny wkład z funduszy w ramach danego priorytetu, nie będą przeniesione na następny rok obrachunkowy.

Instytucje certyfikujące mogą zatem zdecydować, że kwoty ujęte w systemie księgowym w roku obrachunkowym zostaną zadeklarowane Komisji w kolejnym roku obrachunkowym lub w ostatnim roku obrachunkowym do celów zamknięcia.

Uwzględniając powyższe uwagi, jeżeli państwa członkowskie chcą, aby ich zaksięgowane nadprogramowe wydatki były dostępne w ostatnim roku obrachunkowym, mogą nie deklarować ich Komisji w dowolnym roku obrachunkowym przed ostatnim rokiem obrachunkowym i wykorzystać je, uwzględniając potrzeby programu. Państwa członkowskie mogą rozważyć zadeklarowanie zaksięgowanych nadprogramowych wydatków wyłącznie w ostatnim roku obrachunkowym, z wyjątkiem sytuacji gdy:

- muszą zadeklarować je we wcześniejszym roku obrachunkowym, aby zastąpić wykryte nieprawidłowe kwoty (w granicach wkładu z funduszy lub z EFMRA dla priorytetu); lub
- zmieniają plan finansowy programu, aby zwiększyć wkład z funduszy lub EFMRA w odniesieniu do priorytetu, w ramach którego zaksięgowano nadprogramowe wydatki, zgodnie z zasadami mającymi zastosowanie do zmian w programie.

Jeżeli zaksięgowane nadprogramowe wydatki nie są potrzebne przed ostatnim rokiem obrachunkowym, państwa członkowskie zachęca się do deklarowania takich wydatków Komisji, w tym wydatków poniesionych i opłaconych przez beneficjentów podczas poprzedniego roku obrachunkowego, dopiero w ostatnim roku obrachunkowym (lub na wcześniejszym etapie, jeżeli państwo członkowskie decyduje się na wczesne zamknięcie). Zaksięgowane nadprogramowe wydatki zadeklarowane Komisji w ostatnim roku obrachunkowym będą uwzględnione w momencie zamknięcia i po nim, aby zastąpić nieprawidłowe kwoty (zadeklarowane w którymkolwiek roku obrachunkowym, w tym w ostatnim roku obrachunkowym) i w ramach 15 % elastyczności zgodnie z art. 130 ust. 3 RWP ⁽⁴⁰⁾. Nie naruszając przepisów art. 145 ust. 7 RWP ⁽⁴¹⁾, państwa członkowskie mogą zastąpić nieprawidłowe kwoty wykryte po złożeniu zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy/po zamknięciu, wykorzystując zaksięgowane nadprogramowe wydatki.

⁽³⁷⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie STEP.

⁽³⁸⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie FAST-CARE i rozporządzeniem w sprawie STEP.

⁽³⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1) („rozporządzenie finansowe”).

⁽⁴⁰⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie FAST-CARE i rozporządzeniem w sprawie STEP.

⁽⁴¹⁾ Ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 6 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

5. WSKAŹNIKI I RAMY WYKONANIA W MOMENCIE ZAMKNIĘCIA

W momencie zamknięcia EFMRA dane na temat wskaźników należy przesłać w ramach ostatniego rocznego sprawozdania z wdrażania programu, korzystając z szablonów tabel 1, 2 i 3 przedstawionych w załączniku do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1362/2014 ⁽⁴²⁾.

W momencie zamknięcia EFRR, EFS i Funduszu Spójności dane na temat wskaźników produktu i rezultatu należy zawrzeć w końcowym sprawozdaniu z wdrażania programu, korzystając z szablonów tabel 1, 2, 3 i 4 przedstawionych w załączniku V ⁽⁴³⁾ do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/207. W kolumnie „Uwagi” państwa członkowskie powinny wyjaśnić (w razie potrzeby) wartości osiągnięte w 2023 r., szczególnie w przypadkach, gdy znacznie się różnią od ustalonych celów (tj. występuje odchylenie powyżej 20 %). Dane na temat wskaźników wybranych na potrzeby ram wykonania należy zgłosić w tabeli 5 załącznika V ⁽⁴⁴⁾ do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/207.

Wymaga się od państw członkowskich, aby włączyły do końcowego sprawozdania z wdrażania następujące informacje i wskaźniki:

- łącznie (w ujęciu rocznym w przypadku EFS): wartości wskaźników produktu i rezultatu do 2023 r. łącznie. W przypadku EFRR i Funduszu Spójności wartości wskaźników produktu, a w przypadku EFS – wskaźników produktu i rezultatu – będą odnosiły się do operacji współfinansowanych w ramach programu;
- wszelkie kwestie mające wpływ na wykonanie programu, w tym osiągnięcie celów;
- (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności) wartości wskaźników rezultatu programów za 2023 r. zaczerpnięte ze statystyk albo pochodzące ze źródeł informacji specyficznych dla danego priorytetu (takich jak badania) w określonych momentach. Wartości takie muszą obejmować wkład z programu i wpływ innych czynników. Odnoszą się one do wszystkich potencjalnych beneficjentów (ta sama jednostka analizy jak w przypadku definicji wartości bazowej).

Zaleca się państwom członkowskim, aby nie korygowały celów końcowych po 2022 r., z wyjątkiem przypadków, w których zmiana wynika ze zmian w alokacji dla danego priorytetu lub podziału niektórych operacji na fazy. Komisja oceni osiągnięcie celów, uwzględniając informacje dostarczone w końcowym sprawozdaniu z wdrażania programu, w tym elementy i czynniki, które mogły w znaczący sposób wpłynąć na osiągnięcie ustanowionych celów.

5.1. Przedstawianie wartości osiągnięcia wskaźników produktu

Wartości osiągnięcia wskaźników produktu przedstawione w końcowym sprawozdaniu z wdrażania lub w ostatnim rocznym sprawozdaniu z wdrażania programu w odniesieniu do EFMRA powinny odnosić się do produktów, które dostarczono dzięki operacjom wspieranym w ramach programu. Chociaż wartości osiągnięcia wskaźnika powinny odpowiadać sytuacji z dnia 31 grudnia 2023 r., w praktyce w dokumentach tych można przedstawić produkty ze współfinansowanych operacji do dnia przedłożenia końcowego sprawozdania z wdrażania lub ostatniego rocznego sprawozdania z wdrażania programu w odniesieniu do EFMRA. Instytucje audytowe programu powinny podjąć decyzję co do wiarygodności danych dotyczących wykonania w rocznym sprawozdaniu z kontroli w ostatnim roku obrachunkowym.

W odniesieniu do operacji podzielonych na fazy (zob. sekcja 6 wytycznych) w końcowym sprawozdaniu z wdrażania programu można przedstawić wyłącznie produkty, które rzeczywiście dostarczono w fazie ujętej w okresie programowania 2014–2020. Inne produkty (wraz z powiązanymi wydatkami) należy przedstawić w ramach okresu programowania 2021–2027.

W odniesieniu do operacji niesfunkcjonujących (zob. sekcja 7 wytycznych) w końcowym sprawozdaniu z wdrażania programu należy przedstawić wyłącznie produkty, które rzeczywiście dostarczono, na podstawie wydatków zadeklarowanych w ramach programu. W niektórych przypadkach będzie to oznaczało, że nie zostaną przedstawione żadne produkty. Produkty dostarczone w ramach operacji niesfunkcjonujących będą oceniane po dniu 15 lutego 2027 r., który jest dla państw członkowskich terminem na fizyczne zakończenie lub pełne wdrożenie takich operacji i sprawienie, że przyczynią się one do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów.

⁽⁴²⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1362/2014 z dnia 18 grudnia 2014 r. ustanawiające zasady dotyczące uproszczonej procedury zatwierdzania niektórych zmian programów operacyjnych finansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz przepisy dotyczące formatu i prezentacji rocznych sprawozdań z realizacji tych programów (Dz.U. L 365 z 19.12.2014, s. 124).

⁽⁴³⁾ Tabele 1 i 2 w załączniku X do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/207 w odniesieniu do EWT i IPA II (na podstawie art. 42 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego IPA II).

⁽⁴⁴⁾ Tabela 3 w załączniku X do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/207 w odniesieniu do EWT i IPA II.

5.2. Wpływ ram wykonania na zamknięcie programów

Komisja oceni osiągnięcie docelowych wartości wskaźników w ramach wykonania na podstawie wartości przedstawionych w końcowym sprawozdaniu z wdrażania lub w ostatnim rocznym sprawozdaniu z wdrażania programu w odniesieniu do EFMRA.

Państwa członkowskie mogą zaproponować korektę celów końcowych poprzez zmianę w programie w należycie uzasadnionych przypadkach, np. w razie istotnej zmiany uwarunkowań gospodarczych, środowiskowych i na rynku pracy oraz gdy zmiana wynika ze zmian w alokacji dla danego priorytetu⁽⁴⁵⁾. Państwa członkowskie mogą zaproponować korektę celów końcowych poprzez zmianę w programie w należycie uzasadnionych przypadkach, np. w razie istotnej zmiany uwarunkowań gospodarczych, środowiskowych i na rynku pracy oraz gdy zmiana wynika ze zmian w alokacji dla danego priorytetu. Państwa członkowskie mogą zaproponować korektę celów końcowych poprzez zmianę w programie w przypadku podziału niektórych operacji na fazy zgodnie z sekcją 6 wytycznych.

W przypadku, gdy osiągnięcie celów końcowych za pomocą wyłącznie wskaźników finansowych, wskaźników produktu i kluczowych etapów wdrażania zakończyło się poważnym niepowodzeniem, może to prowadzić do zastosowania korekt finansowych, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 22 ust. 7 RWP⁽⁴⁶⁾. Poważne niepowodzenie ocenia się zgodnie z kryteriami określonymi w art. 6 ust. 3 i 4 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 215/2014⁽⁴⁷⁾.

Stopa dofinansowania w wysokości 100 % za ostatni rok obrachunkowy określona w art. 25a ust. 1b RWP⁽⁴⁸⁾ oraz inne tymczasowe możliwości dofinansowania w zwiększonej wysokości 100 % od 2020 r. (CRII, CARE) skutkują zmniejszeniem zapotrzebowania na krajowe współfinansowanie łącznych wydatków kwalifikowalnych bez automatycznego obniżania celów końcowych na potrzeby ram wykonania. W takich przypadkach (o ile nie wprowadzono odpowiedniej zmiany w programie), jeśli współczynnik wykonania/absorpcji spadł poniżej progu 65 % (poważne niepowodzenie), jako czynnik łagodzący można przywołać wpływ możliwości dofinansowania w wysokości 100 %, pod warunkiem że instytucja zarządzająca wyraźnie wykaże w końcowym sprawozdaniu z wdrażania związek przyczynowy między dofinansowaniem w tej wysokości a poszczególnymi obniżonymi wskaźnikami i należycie oszacuje odnośny wpływ.

Jeżeli instytucja odpowiedzialna za program zdecyduje o włączeniu do programu operacji niefunkcjonujących, brak produktów może mieć niekorzystny wpływ na osiągnięcie celów końcowych wybranych do ram wykonania. Jeżeli z powodu operacji niefunkcjonujących ujętych w programie osiągnięcie celów końcowych wybranych do ram wykonania zakończy się poważnym niepowodzeniem, przeprowadzenie przez państwo członkowskie fizycznego zakończenia lub pełnego wdrożenia takich operacji i zapewnienie, aby przyczyniły się one do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów do dnia 15 lutego 2027 r., będzie traktowane jako działanie naprawcze służące osiągnięciu celów końcowych, o których mowa w art. 22 ust. 7 RWP. Odbywa się to pod warunkiem, że przedmiotowe operacje dostarczą niezbędne produkty w dodatkowym okresie przyznanym na podstawie sekcji 7 wytycznych. W przypadku niedostarczenia produktów do dnia 15 lutego 2027 r. można zastosować korektę finansową.

Jeżeli skutkiem podziału niektórych operacji na fazy jest poważne niepowodzenie w osiągnięciu celów końcowych wybranych do ram wykonania, Komisja może zdecydować o zastosowaniu korekty finansowej na podstawie art. 22 ust. 7 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

⁽⁴⁵⁾ Pkt 5 załącznika II do RWP; ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 34 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego IPA II oraz art. 8 ust. 2 akapit pierwszy lit. b) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EWT.

⁽⁴⁶⁾ Art. 22 ust. 7 i art. 144 ust. 4 RWP; drugi z nich ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 6 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁴⁷⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r. ustanawiające zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie metod wsparcia w odniesieniu do zmian klimatu, określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania oraz klasyfikacji kategorii interwencji w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz.U. L 69 z 8.3.2014, s. 65). Art. 6 rozporządzenia (UE) nr 215/2014 ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 34 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego IPA II oraz art. 8 ust. 2 akapit pierwszy lit. b) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EWT.

⁽⁴⁸⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie STEP.

Zgodnie z art. 2 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 480/2014 ⁽⁴⁹⁾ poziom korekty finansowej powinien być stawką zryczałtowaną określoną na podstawie stosunku między średnią poziomą wykonania dla wszystkich wskaźników produktu i kluczowych etapów wdrażania wybranych do ram wykonania a poziomem wykonania wskaźnika finansowego wybranego do tych ram wykonania. Zgodnie z art. 3 ust. 2 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 480/2014 należy zastosować stawkę ryczałtową korekty do wkładu z funduszu określonego na podstawie deklarowanych przez państwo członkowskie wydatków w ramach danego priorytetu. Jak wynika z art. 3 ust. 4 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 480/2014, stawka korekty finansowej wynikającej z zastosowania stawki ryczałtowej nie może być nieproporcjonalna.

Zgodnie z art. 92b ust. 13 lit. c) RWP ⁽⁵⁰⁾ wymogi dotyczące rezerwy wykonania i stosowania ram wykonania nie mają zastosowania do zasobów REACT-EU.

6. REALIZACJA NIEKTÓRYCH OPERACJI W FAZACH ROZDZIELONYCH MIĘDZY DWA OKRESY PROGRAMOWANIA

Niniejsza sekcja oparta jest na (i) art. 118 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 ⁽⁵¹⁾, który określa warunki „wyboru operacji stanowiącej drugą fazę operacji wybranej do wsparcia i rozpoczętej na mocy rozporządzenia (UE) nr 1303/2013”, oraz na (ii) art. 118a rozporządzenia (UE) 2021/1060, który określa warunki dotyczące „operacji realizowanych w fazach, które zostały wybrane do wsparcia przed dniem 29 czerwca 2022 r. na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1303/2013” oraz rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy ⁽⁵²⁾ ⁽⁵³⁾.

W momencie złożenia dokumentów zamknięcia operacje powinny być fizycznie zakończone lub w pełni wdrożone i przyczyniać się do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów. Czasami trudno jest jednak dostosować realizację operacji do okresu programowania. Z tego powodu, w celu zapewnienia zakończenia operacji i przyczynienia się do osiągnięcia celów politycznych, zgodnie z art. 118 rozporządzenia (UE) 2021/1060 możliwy jest podział operacji na fazy objęte okresem programowania 2021–2027 (z wyjątkiem instrumentów finansowych), o ile spełniono wszystkie następujące warunki:

- operacja nie była współfinansowana z funduszy lub z EFMRA w ramach okresu programowania 2007–2013;
- łączny koszt obu faz operacji przekracza 5 mln EUR;
- operacja ma dwie określone fazy z finansowego punktu widzenia;
- istnieje szczegółowa i pełna ścieżka audytu dotycząca wydatków gwarantująca niedeklarowanie Komisji dwukrotnie tych samych wydatków;
- druga faza operacji kwalifikuje się do współfinansowania z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności lub EFMRA ⁽⁵⁴⁾ w ramach okresu programowania 2021–2027 i jest zgodna ze wszystkimi mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi okresu programowania 2021–2027;

⁽⁴⁹⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz.U. L 138 z 13.5.2014, s. 5). Art. 2 i 3 rozporządzenia (UE) nr 480/2014 mają zastosowanie do IPA II na podstawie art. 34 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego IPA II oraz art. 8 ust. 2 akapit pierwszy lit. b) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EWT.

⁽⁵⁰⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie REACT-EU.

⁽⁵¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159), zmienione rozporządzeniem w sprawie FAST-CARE.

⁽⁵²⁾ Rozporządzenia, o których mowa w przypisach 2–6.

⁽⁵³⁾ Nie dotyczy programów współpracy transgranicznej w ramach IPA II.

⁽⁵⁴⁾ W ramach okresu programowania 2021–2027 zmieniono tytuł Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) na Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury (EFMRA).

- państwo członkowskie zobowiązuje się w końcowym sprawozdaniu z wdrażania przedłożonym zgodnie z art. 141 RWP lub w kontekście EFMRA w ostatnim rocznym sprawozdaniu z wdrażania zakończyć drugą i ostatnią fazę podczas okresu programowania 2021–2027.

Podobnie, niezależnie od art. 118 rozporządzenia (UE) 2021/1060, operacje, które zostały wybrane do wsparcia i rozpoczęły się przed dniem 29 czerwca 2022 r. na podstawie RWP i rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy⁽⁵⁵⁾, uznaje się za kwalifikujące się do wsparcia również na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/1060 i odpowiednich rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy w okresie programowania 2021–2027⁽⁵⁶⁾ zgodnie z art. 118a tego rozporządzenia⁽⁵⁷⁾. W związku z tym obie fazy tych projektów podzielonych na fazy podlegają wszystkim warunkom kwalifikowalności okresu programowania 2014–2020. Przepisy dotyczące koncentracji tematycznej funduszy na lata 2021–2027 pozostają niezmienione.

Na zasadzie odstępstwa od art. 73 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) 2021/1060 instytucja zarządzająca⁽⁵⁸⁾ może podjąć decyzję o przyznaniu wsparcia takim operacjom na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/1060, pod warunkiem że spełnione są następujące warunki⁽⁵⁹⁾:

- łączny koszt obu faz operacji przekracza 1 mln EUR;
- operacja ma dwie fazy możliwe do określenia z finansowego punktu widzenia;
- istnieje szczegółowa i pełna ścieżka audytu dotycząca wydatków gwarantująca niedeklarowanie Komisji dwukrotnie tych samych wydatków;
- operacja wchodzi w zakres działań zaprogramowanych w ramach odpowiedniego celu szczegółowego i jest przypisana do rodzaju interwencji zgodnie z załącznikiem I do rozporządzenia (UE) 2021/1060⁽⁶⁰⁾;
- państwo członkowskie zobowiązuje się w końcowym sprawozdaniu z wdrażania przedłożonym zgodnie z art. 141 RWP lub w kontekście EFMRA w ostatnim rocznym sprawozdaniu z wdrażania zakończyć drugą i ostatnią fazę podczas okresu programowania 2021–2027.

Państwa członkowskie powinny przedłożyć wraz z końcowym sprawozdaniem z wdrażania (lub, w przypadku EFMRA, ostatnim rocznym sprawozdaniem z wdrażania) wykaz wszystkich operacji podzielonych na fazy (zgodnie z art. 118 lub 118a rozporządzenia (UE) 2021/1060), korzystając z szablonu przedstawionego w załączniku I do wytycznych.

Państwa członkowskie zobowiązują się przy tym do dopilnowania, aby operacje wymienione w wykazie w załączniku I do wytycznych funkcjonowały, tj. były fizycznie zakończone lub w pełni wdrożone i przyczyniały się do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów w terminie wyznaczonym na przedłożenie pakietu dokumentów dotyczących poświadczenia wiarygodności dotyczącego ostatniego roku obrachunkowego okresu programowania 2021–2027. Podzieloną w ten sposób na fazy operację postrzega się jako całość i uznaje się ją jako zakończoną dopiero wtedy, gdy obie fazy są fizycznie zakończone lub w pełni wdrożone i przyczyniły się do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów. Niezakończenie operacji podzielonej na fazy zgodnie z planem może prowadzić do zastosowania korekt finansowych względem obu faz operacji.

Aby formalnie ubiegać się o podział dużego projektu na fazy, państwa członkowskie powinny przedłożyć lub zgłosić (i) duży projekt, w którym planuje się podział na fazy realizowane w dwóch okresach programowania, albo (ii) wniosek w sprawie zmiany dużego projektu zatwierdzonego już w latach 2014–2020 (zob. sekcja 3.2 wytycznych).

⁽⁵⁵⁾ Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1300/2013, (UE) nr 1299/2013 oraz (UE) nr 2014/508.

⁽⁵⁶⁾ Art. 118a rozporządzenia (UE) 2021/1060, wprowadzony rozporządzeniem w sprawie FAST-CARE.

⁽⁵⁷⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie FAST-CARE.

⁽⁵⁸⁾ Komitet monitorujący w przypadku europejskiej współpracy terytorialnej i IPA II.

⁽⁵⁹⁾ Innymi słowy, w przypadku operacji, które zostały wybrane zgodnie z zasadami okresu programowania 2014–2020 i które mają zostać podzielone na podstawie art. 118a rozporządzenia (UE) 2021/1060, instytucja zarządzająca nie musi ustalać kryteriów wyboru ani stosować procedur wyboru zgodnie z art. 73 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia, lecz powinna dokonać formalnego wyboru wyłącznie na podstawie warunków określonych w art. 118a rozporządzenia (UE) 2021/1060.

⁽⁶⁰⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie FAST-CARE.

Zgodnie z sekcją 11.2 wytycznych wykazu operacji realizowanych w fazach przedłożonego wraz z końcowym sprawozdaniem z wdrażania (lub, w przypadku EFMRA, ostatnim rocznym sprawozdaniem z wdrażania) na podstawie szablonu z załącznika I do wytycznych nie można zmieniać po terminie przewidzianym na złożenie dokumentów zamknięcia, z wyjątkiem przypadku, gdy Komisja zażąda wprowadzenia zmiany, lub w przypadku wystąpienia błędów pisarskich.

7. OPERACJE NIEFUNKCJONUJĄCE

Jak wskazano powyżej, w momencie złożenia dokumentów zamknięcia państwa członkowskie muszą dopilnować, aby wszystkie operacje (w tym operacje z okresu programowania 2007–2013 realizowane w fazach) w programie były funkcjonujące, tj. aby były fizycznie zakończone lub w pełni wdrożone i przyczyniały się do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów ⁽⁶¹⁾.

Zachęca się państwa członkowskie do wykluczenia z zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy poniesionych i opłaconych wydatków dotyczących operacji, które nie zostały fizycznie zakończone lub w pełni wdrożone lub które nie przyczyniają się do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów („operacji niefunkcjonujących”). Państwa członkowskie mogą jednak zdecydować o włączeniu takich wydatków do zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy, pod warunkiem że:

- łączny koszt każdej operacji niefunkcjonującej przewyższa 1 mln EUR; oraz
- łączne wydatki zadeklarowane Komisji za operacje niefunkcjonujące nie przekraczają 20 % łącznych kwalifikowalnych wydatków (unijnych i krajowych) przeznaczonych w wyniku decyzji na program.

Włączając wydatki za operacje niefunkcjonujące do zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy, państwo członkowskie zobowiązuje się do (i) fizycznego zakończenia lub pełnego wdrożenia wszystkich takich operacji niefunkcjonujących i do dopilnowania, aby przyczyniły się one do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów najpóźniej do dnia 15 lutego 2027 r., oraz do (ii) zwrócenia przedmiotowych kwot do budżetu UE, jeżeli operacje te będą do tego dnia niefunkcjonujące.

Państwa członkowskie powinny przedłożyć wraz z końcowym sprawozdaniem z wdrażania (lub, w przypadku EFMRA, ostatnim rocznym sprawozdaniem z wdrażania) wykaz operacji niefunkcjonujących ujętych w programie, korzystając z szablonu przedstawionego w załączniku II do wytycznych. Państwa członkowskie powinny monitorować operacje niefunkcjonujące i do dnia 15 lutego 2027 r. powinny dostarczyć Komisji niezbędne informacje dotyczące (i) fizycznego zakończenia lub pełnego wdrożenia takich operacji niefunkcjonujących i (ii) przyczynienia się przez nie do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów.

Jeżeli do dnia 15 lutego 2027 r. operacje będą niefunkcjonujące, państwa członkowskie, uwzględniając stan zakończenia i wdrożenia, a także osiągnięcie ogólnych celów operacji, powinny przekazać Komisji kwoty wymagające korekty wraz z uzasadnieniem sposobu obliczenia tych kwot. Po otrzymaniu takich informacji Komisja przejdzie do odzyskiwania przedmiotowych kwot. Wszelkie nieprawidłowe kwoty mogą zostać zastąpione zaksięgowanymi nadprogramowymi wydatkami (w miarę dostępności).

Jeżeli Komisja nie zgadza się z obliczeniami kwot przeznaczonych do korekty, może zdecydować o wszczęciu procedury korekty finansowej.

Ponadto jeżeli operacje nie są fizycznie zakończone lub w pełni wdrożone lub nie przyczyniają się do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów w powyższym terminie, może to prowadzić do zastosowania korekty finansowej dotyczącej poważnego niepowodzenia w osiągnięciu celów końcowych wybranych do ram wykonania ⁽⁶²⁾.

8. OPERACJE, W SPRAWIE KTÓRYCH TRWA POSTĘPOWANIE KRAJOWE, LUB OPERACJE ZAWIESZONE W WYNIKU POSTĘPOWANIA SĄDOWEGO LUB ODWOŁANIA ADMINISTRACYJNEGO O SKUTKU ZAWIESZAJĄCYM

Przed złożeniem dokumentów zamknięcia państwa członkowskie powinny zdecydować, czy chcą wykluczyć z zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy wszystkie wydatki za jakiegokolwiek operacje, w sprawie których trwa postępowanie krajowe, lub operacje zawieszone w wyniku postępowania sądowego lub odwołania administracyjnego o skutku zawieszającym, lub część takich wydatków.

⁽⁶¹⁾ Operacja, która spełniała wymóg określony w art. 71 RWP, ale nie jest już operacją funkcjonującą w momencie zamknięcia programu, nie powinna zostać uznana za operację niefunkcjonującą.

⁽⁶²⁾ Art. 22 ust. 7 RWP.

Przykłady trwających postępowań krajowych obejmują postępowania prowadzone przez organy krajowe inne niż instytucje odpowiedzialne za program (takie jak postępowania policji, postępowania wstępne lub przygotowawcze), których wynik może wpłynąć na zgodność z prawem i prawidłowość wydatków.

Zawieszenie operacji w wyniku postępowania sądowego lub odwołania administracyjnego nie powoduje przedłużenia końcowej daty ponoszenia wydatków kwalifikowalnych określonej w art. 65 ust. 2 RWP⁽⁶³⁾.

Nie można zadeklarować żadnych wydatków w odniesieniu do operacji zawieszonych w wyniku postępowania sądowego lub odwołania administracyjnego o skutku zawieszającym po przedłożeniu ostatecznego wniosku o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy.

Jeżeli państwo członkowskie nie wykluczy z zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy operacji, w sprawie których trwa postępowanie krajowe, lub operacji zawieszonych w wyniku postępowania sądowego lub odwołania administracyjnego o skutku zawieszającym, powinno ono przedłożyć wraz z końcowym sprawozdaniem z wdrażania wykaz takich operacji, wykorzystując szablon przedstawiony w załączniku III do wytycznych.

Państwa członkowskie muszą poinformować⁽⁶⁴⁾ Komisję o wyniku postępowań krajowych, postępowań sądowych i odwołań administracyjnych. Po ustaleniu nieprawidłowości Komisja przejdzie do odzyskiwania przedmiotowych kwot. Wszelkie nieprawidłowe kwoty mogą zostać zastąpione zaksięgowanymi nadprogramowymi wydatkami (w miarę dostępności).

9. WYDATKI, W SPRAWIE KTÓRYCH TOCZĄ SIĘ DOCHODZENIA OLAF, KTÓRYCH DOTYCZĄ SPRAWOZDANIA OLAF LUB AUDYTY KOMISJI LUB EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU OBRACHUNKOWEGO

Przed złożeniem dokumentów zamknięcia zachęca się państwa członkowskie do wyłączenia z zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy wydatków, których dotyczą potencjalne nieprawidłowości zidentyfikowane w toczących się dochodzeniach OLAF (jeżeli państwa członkowskie wiedzą na tym etapie o takich dochodzeniach i takich wydatkach), w sprawozdaniach OLAF lub audytach Komisji lub Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. Jeżeli państwo członkowskie kwestionuje takie wnioski lub kwoty wydatków, o których mowa, i włącza przedmiotowe wydatki do zestawienia wydatków, Komisja będzie kontynuować postępowanie kontradyktoryjne, które może prowadzić do zastosowania korekty finansowej. Bez uszczerbku dla art. 145 ust. 7 RWP⁽⁶⁵⁾ wszelkie nieprawidłowe kwoty mogą zostać zastąpione zaksięgowanymi nadprogramowymi wydatkami (w miarę dostępności).

10. NIEPRAWIDŁOŚCI

Zestawienie wydatków za którykolwiek rok obrachunkowy, w tym za ostatni rok obrachunkowy, musi zawierać na poziomie każdego priorytetu i, w stosownych przypadkach, na poziomie funduszu i kategorii regionu:

- kwoty wycofane i odzyskane w roku obrachunkowym;
- kwoty, które zostaną odzyskane na koniec roku obrachunkowego;
- środki odzyskane zgodnie z art. 71 RWP; oraz
- nieściągalne należności⁽⁶⁶⁾.

Format zgłaszania kwot wycofanych i odzyskanych, kwot, które mają być odzyskane, środków odzyskanych zgodnie z podstawie art. 71 RWP i nieściągalnych należności określono we wzorze zestawienia wydatków przedstawionym w załączniku VII do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1011/2014 (odpowiednio dodatki 2, 3, 4 i 5)⁽⁶⁷⁾.

⁽⁶³⁾ W art. 43 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego IPA II określono ostateczny termin kwalifikowalności wydatków poniesionych w ramach programów IPA II dotyczących współpracy transgranicznej na dzień 31 grudnia 2023 r.

⁽⁶⁴⁾ Bez uszczerbku dla obowiązków dotyczących zgłaszania nieprawidłowości zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2015/1970 z dnia 8 lipca 2015 r. uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 przepisami szczegółowymi dotyczącymi zgłaszania nieprawidłowości w odniesieniu do Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz.U. L 293 z 10.11.2015, s. 1). Rozporządzenie (UE) 2015/1970, oparte na art. 122 ust. 2 RWP, ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 6 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁶⁵⁾ Ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 6 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁶⁶⁾ Art. 137 ust. 1 lit. b) RWP.

⁽⁶⁷⁾ Załącznik VII, oparty na art. 137 ust. 3 RWP, ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

10.1. Postępowanie z nieprawidłowościami w ostatnim roku obrachunkowym

Biorąc pod uwagę, że ostateczny wniosek o płatność należy złożyć do dnia 31 lipca 2025 r.⁽⁶⁸⁾, nie jest możliwe przedłożenie Komisji żadnego kolejnego wniosku o płatność, a wszelkich koniecznych odliczeń (niezależnie od faktu, że mogą one odnosić się do wydatków zadeklarowanych we wcześniejszych latach obrachunkowych) należy dokonać na zestawieniu wydatków z ostatniego roku obrachunkowego i przedstawić zgodnie ze wzorem zestawienia wydatków, szczególnie z dodatkami 1, 2 i 8 do wspomnianego rozporządzenia.

Nie dotyczy to kwot, które mają być odzyskane, nieściągalnych należności ani kwot, o których mowa w sekcjach 8 i 9 wytycznych, co do których państwo członkowskie zdecydowało, że pozostawi wydatki, których one dotyczą, w zestawieniu wydatków.

Gdy państwo członkowskie zdecyduje na podstawie art. 137 ust. 2 RWP⁽⁶⁹⁾ o wykluczeniu z zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy z uwagi na trwającą ocenę ich zgodności z prawem i prawidłowości, jeżeli wydatki takie zostaną następnie uznane za zgodne z prawem i prawidłowe, nie można ich ponownie zadeklarować, gdyż nie będzie żadnych kolejnych wniosków o płatność okresową, w których można by było je zawrzeć.

10.2. Kwoty, które mają być odzyskane, i nieściągalne należności

W zestawieniach wydatków za ostatni rok obrachunkowy państwa członkowskie mogą przedstawić kwoty, które mają być odzyskane, i nieściągalne należności wiążące się z wydatkami zadeklarowanymi nie tylko we wcześniejszych latach obrachunkowych, lecz również w ostatnim roku obrachunkowym⁽⁷⁰⁾. Państwa członkowskie mogą również przedstawić w zestawieniach wydatków za ostatni rok obrachunkowy kwoty, które stały się kwotami do odzyskania lub nieściągalnymi należnościami po zakończeniu ostatniego roku obrachunkowego, lecz przed złożeniem dokumentów zamknięcia.

Komisja wykluczy kwoty przedstawione jako kwoty, które mają być odzyskane, i nieściągalne należności z obliczania salda końcowego⁽⁷¹⁾.

Komisja zdecyduje, czy zwrócić przedstawione kwoty z budżetu UE, opierając się na wyniku procedury odzyskania lub na ocenie Komisji w związku z nieściągalnymi należnościami, zgodnie z procedurą ustaloną w rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2016/568⁽⁷²⁾. Kwoty przedstawione w dodatkach 3 i 5 zestawienia wydatków odnoszące się do wydatków zadeklarowanych w ostatnim roku obrachunkowym należy również włączyć do dodatku 1 zestawienia wydatków, aby umożliwić ich możliwy przyszły zwrot z budżetu UE, oczekując na wyniki takich procedur lub ocen.

Państwo członkowskie powinno jak najwcześniej poinformować Komisję o wyniku toczącej się procedury odzyskania.

Jeżeli państwo członkowskie stwierdzi, że należy obciążyć budżet UE nieściągalnymi należnościami, powinno przedłożyć Komisji wniosek w celu potwierdzenia takiej konkluzji, korzystając z formularza przedstawionego w załączniku do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2016/568. Komisja ustali, czy należy obciążyć budżet UE nieściągalnymi należnościami zgodnie z zasadami określonymi w art. 3 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2016/568. Dotyczy to nieściągalnych należności ujętych w dodatku 5 („należności nieściągalne”) do zestawienia wydatków programu przedstawionym w załączniku VII do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1011/2014, a także kwot ujętych w dodatku 3 („kwoty, które zostaną odzyskane”) do tego samego załącznika jako kwoty do odzyskania, które mogą się stać nieściągalnymi należnościami po przedłożeniu zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy.

⁽⁶⁸⁾ Art. 135 ust. 6 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, zmieniony rozporządzeniem w sprawie STEP;

⁽⁶⁹⁾ Ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁷⁰⁾ Aby umożliwić państwom członkowskim skorzystanie z możliwości przewidzianej w RWP polegającej na zadeklarowaniu kwot, które mają być odzyskane, jako nieściągalnych w momencie zamknięcia lub po zamknięciu, w odniesieniu do kwot, które mają być odzyskane, związanych z ostatnim rokiem obrachunkowym okresu programowania.

⁽⁷¹⁾ Skutkiem tego będą niższe kwoty do wypłacenia lub rozliczenia w przypadkach dodatniego salda końcowego lub wyższa kwota do odzyskania w przypadkach, w których saldo końcowe stanowi odzyskanie środków.

⁽⁷²⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2016/568 z dnia 29 stycznia 2016 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do warunków i procedur stosowanych w celu ustalenia, czy kwoty, których nie można odzyskać, mają być zwracane przez państwa członkowskie, w przypadku Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz.U. L 97 z 13.4.2016, s. 1). Rozporządzenie (UE) 2016/568, oparte na art. 122 ust. 2 RWP, ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 6 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

10.3. Ryzyko wystąpienia nieprawidłowości prowadzące do przeprowadzenia przez instytucje odpowiedzialne za program dodatkowych weryfikacji wydatków zadeklarowanych już Komisji

Jeżeli wykryto ryzyko wystąpienia nieprawidłowości, które prowadzi do przeprowadzenia przez instytucje odpowiedzialne za program dodatkowych weryfikacji wydatków zadeklarowanych już Komisji, organy krajowe muszą dotrzymać następujących terminów:

- w odniesieniu do wydatków odliczanych od zestawienia wydatków za rok obrachunkowy poprzedzający ostatni rok obrachunkowy zgodnie z art. 137 ust. 2 RWP dodatkowe weryfikacje należy zakończyć w terminie umożliwiającym zadeklarowanie wydatków najpóźniej w ostatecznym wniosku o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy, który należy złożyć do dnia 31 lipca 2025 r. ⁽⁷³⁾;
- w przypadku ryzyka wystąpienia nieprawidłowości prowadzących do przeprowadzenia dodatkowych weryfikacji wydatków zadeklarowanych w ostatnim roku obrachunkowym decyzję dotyczącą zgodności z prawem i prawidłowości tych wydatków, a zatem decyzję co do tego, czy zachować je w zestawieniu wydatków za ostatni rok obrachunkowy, czy je z niego odliczyć, należy podjąć w momencie złożenia zestawienia wydatków, który mija z dniem 15 lutego 2026 r. ⁽⁷⁴⁾

10.4. Kwoty odzyskane po zamknięciu

Jeżeli państwo członkowskie stwierdziło po zamknięciu programu nieprawidłowości związane z wydatkami włączonymi do zestawienia wydatków, należy zwrócić do budżetu Unii kwoty odzyskane po zamknięciu. Wszelkie nieprawidłowe kwoty mogą zostać zastąpione zaksięgowanymi nadprogramowymi wydatkami (w miarę dostępności).

11. SKŁADANIE DOKUMENTÓW ZAMKNIĘCIA

11.1. Termin złożenia dokumentów zamknięcia

Dokumenty zamknięcia należy złożyć do dnia 15 lutego 2026 r. ⁽⁷⁵⁾ (z wyjątkiem ostatniego rocznego sprawozdania z wdrażania EFMRA, które należy złożyć do dnia 31 maja 2024 r. ⁽⁷⁶⁾). Zachęca się państwa członkowskie do przedłożenia dokumentów zamknięcia niezwłocznie po realizacji niezbędnych działań.

Państwa członkowskie mogą przedłożyć dokumenty zamknięcia do dnia 15 lutego 2025 r. (lub 1 marca 2025 r., jeśli Komisja przedłużyła termin), zgodnie z art. 138 akapit pierwszy RWP. Państwa członkowskie, które zdecydowały się przedłożyć dokumenty zamknięcia do dnia 15 lutego 2026 r., zgodnie z art. 138 akapit drugi RWP, nie muszą przedkładać pakietów dokumentów dotyczących poświadczenia wiarygodności w 2025 r. (tj. pakiet dokumentów za ostatni rok obrachunkowy należy przedłożyć tylko raz) ⁽⁷⁷⁾. W przypadku przedłożenia ostatecznego wniosku o płatność okresową za ostatni rok obrachunkowy dopiero do dnia 31 lipca 2025 r. zaleca się jednak na potrzeby prac audytowych wielokrotny dobór próby.

Komisja automatycznie anuluje część zobowiązań, które pozostają otwarte na dzień 31 grudnia 2023 r., jeżeli któryś z dokumentów zamknięcia nie zostanie jej przekazany do dnia 15 lutego 2026 r. ⁽⁷⁸⁾ W takim przypadku zamknięcie programu odbędzie się na podstawie dostępnych informacji.

Niezłożenie żadnych dokumentów zamknięcia może wskazywać na poważną wadę w systemie zarządzania i kontroli dotyczącym programu stanowiącą zagrożenie dla już wypłaconego wkładu UE na rzecz programu. W takich przypadkach Komisja może zdecydować o nałożeniu korekty finansowej.

⁽⁷³⁾ Art. 135 ust. 6 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, zmieniony rozporządzeniem w sprawie STEP;

⁽⁷⁴⁾ Art. 138 RWP, zmieniony rozporządzeniem w sprawie STEP.

⁽⁷⁵⁾ Art. 138 RWP, zmieniony rozporządzeniem w sprawie STEP, i art. 141 ust. 1 RWP oraz art. 63 ust. 5 rozporządzenia finansowego. Przepisy RWP mają zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁷⁶⁾ Art. 114 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenia Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011 (Dz.U. L 149 z 20.5.2014, s. 1). Można jednak przedstawić późniejsze aktualizacje na etapie zamknięcia.

⁽⁷⁷⁾ W rozporządzeniu w sprawie STEP jako termin składania dokumentów zamknięcia wyznaczono dzień 15 lutego 2026 r. bez zmiany ostatniego roku obrachunkowego.

⁽⁷⁸⁾ Art. 136 ust. 2 RWP; ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

11.2. Zmiana dokumentów zamknięcia po upływie terminu ich złożenia

Państwa członkowskie nie mogą dokonywać zmian w żadnych dokumentach zamknięcia po upływie terminu ich złożenia, z wyjątkiem przypadku, gdy Komisja zażąda wprowadzenia zmiany, lub w przypadku wystąpienia błędów pisarskich.

11.3. Dostępność dokumentów

Zgodnie z art. 140 ust. 1 RWP⁽⁷⁹⁾ bieg okresu przechowywania dotyczącego dostępności dokumentów może zostać przerwany w przypadku wszczęcia postępowania prawnego albo na należyście uzasadniony wniosek Komisji.

Jeżeli państwo członkowskie zdecydowało się na podzielenie operacji między dwa okresy programowania (zgodnie z sekcją 6 wytycznych), Komisja zwróci się z wnioskiem o przerwanie biegu okresu przechowywania dotyczące pierwszej fazy operacji aż do momentu rozpoczęcia okresu przechowywania dotyczącego drugiej fazy tej operacji zgodnie z art. 140 ust. 1 akapit czwarty RWP.

Jeżeli państwo członkowskie zdecydowało się na wykorzystanie dodatkowego czasu przyznanego przez Komisję, aby fizycznie zakończyć lub w pełni wdrożyć operacje niefunkcjonujące i dopilnować, aby przyczyniły się one do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów (zgodnie z sekcją 7 wytycznych), Komisja, zgodnie z art. 140 ust. 1 akapit czwarty, zwróci się z wnioskiem o przerwanie biegu okresu przechowywania dotyczącego takiej operacji do momentu zgłoszenia jej Komisji jako operacji funkcjonującej, tj. fizycznie zakończonej lub w pełni wdrożonej i przyczyniającej się do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów.

Przerwanie znajduje uzasadnienie w fakcie, że Komisja lub Europejski Trybunał Obrachunkowy mogą zweryfikować lub poddać audytowi ogólną kwalifikowalność i funkcjonowanie całej operacji (obu faz) dopiero po jej zamknięciu.

12. TREŚĆ DOKUMENTÓW ZAMKNIĘCIA

12.1. Końcowe sprawozdanie z wdrażania

Końcowe sprawozdanie z wdrażania programów wspieranych ze środków EFRR, EFS i Funduszu Spójności musi zawierać informacje określone w art. 50 ust. 2 i 5 (w odniesieniu do celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, celu „Europejska współpraca terytorialna” i programów IPA II)⁽⁸⁰⁾ oraz art. 111 ust. 3 RWP (w odniesieniu do celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”)⁽⁸¹⁾.

Strukturę końcowego sprawozdania z wdrażania przedstawiono w załączniku V (cel „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”) i załączniku X (cel „Europejska współpraca terytorialna”) do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/207⁽⁸²⁾.

Zgodnie z art. 92b ust. 7) akapit trzeci RWP⁽⁸³⁾ państwa członkowskie są zobowiązane do informowania w końcowym sprawozdaniu z wdrażania o tym, (i) w jaki sposób wykorzystały dodatkowe początkowe płatności zaliczkowe z zasobów REACT-EU, aby sprostać wyzwaniom migracyjnym wynikającym z agresji wojskowej ze strony Federacji Rosyjskiej, oraz o (ii) wkładzie tych dodatkowych początkowych płatności zaliczkowych w odbudowę gospodarki.

Państwa członkowskie muszą również informować w końcowym sprawozdaniu z wdrażania o spełnieniu warunku określonego w art. 98 ust. 4 akapit czwarty RWP⁽⁸⁴⁾. Zgodnie z tym warunkiem, w przypadku gdy program ma odrębną oś priorytetową służącą finansowaniu operacji służących sprostaniu wyzwaniom migracyjnym wynikającym z agresji wojskowej ze strony Federacji Rosyjskiej z wykorzystaniem elastyczności przewidzianej w art. 98 ust. 4 akapit pierwszy i drugi RWP, co najmniej 30 % alokacji finansowej tej osi priorytetowej przeznacza się na operacje, w których beneficjentami są władze lokalne i organizacje społeczeństwa obywatelskiego działające w społecznościach lokalnych. Jeżeli warunek ten nie jest spełniony, refundacja dokonana przez Komisję w ramach danej osi priorytetowej zostaje proporcjonalnie zmniejszona, aby zapewnić przestrzeganie tego warunku przy obliczaniu salda końcowego do wypłaty na rzecz programu.

⁽⁷⁹⁾ Ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁸⁰⁾ Ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 42 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁸¹⁾ Art. 14 rozporządzenia w sprawie ETW, ma również zastosowanie do IPA II na podstawie art. 42 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁸²⁾ Ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 42 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁸³⁾ Zmienionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/613 z dnia 12 kwietnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013 i (UE) nr 223/2014 w odniesieniu do zwiększonych płatności zaliczkowych z zasobów REACT-EU oraz ustanowienia stawki jednostkowej (Dz.U. L 115 z 13.4.2022, s. 38).

⁽⁸⁴⁾ Zmienionym rozporządzeniem w sprawie FAST-CARE. Art. 98 RWP ma zastosowanie wyłącznie do celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia”.

Końcowe sprawozdanie z wdrażania powinno również zawierać:

- wykaz wszystkich operacji podzielonych na fazy wraz z kwotą wydatków kwalifikowanych dotyczących pierwszej fazy, zadeklarowanych Komisji w okresie programowania 2014–2020, zgodnie z sekcją 6 wytycznych (wykaz ten należy sporządzić zgodnie z wzorem określonym w załączniku I do wytycznych);
- wykaz wszystkich нефункционujących operacji zgodnie z sekcją 7 wytycznych (wykaz ten należy sporządzić zgodnie ze wzorem określonym w załączniku II do wytycznych);
- wykaz wszystkich operacji, w sprawie których trwa postępowanie krajowe, lub operacji zawieszonych w wyniku postępowania sądowego lub odwołania administracyjnego o skutku zawieszającym, zgodnie z sekcją 8 wytycznych (wykaz ten należy sporządzić zgodnie ze wzorem określonym w załączniku III do wytycznych).

W odniesieniu do programów wspieranych z EFMRA nie wymaga się przedkładania końcowego sprawozdania z wdrażania. Zamiast tego należy złożyć ostatnie roczne sprawozdanie z wdrażania (które powinno w stosownych przypadkach zawierać tabele przedstawione w załącznikach I, II i III do wytycznych) i zawrzeć w nim informacje określone w art. 50 ust. 2 RWP oraz art. 114 rozporządzenia (UE) nr 508/2014. Strukturę takiego rocznego sprawozdania z wdrażania przedstawiono w załączniku do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1362/2014.

12.1.1. Sprawozdawczość dotycząca dużych projektów ⁽⁸⁵⁾

Włączając do końcowego sprawozdania z wdrażania duży projekt (tabela 12 załącznika V do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/207), państwo członkowskie potwierdza, że duży projekt jest fizycznie zakończony lub w pełni wdrożony i przyczynia się do osiągnięcia celów odpowiednich priorytetów. Duże projekty, które są нефункционujące lub które są podzielone na fazy, należy przedstawić zgodnie z sekcjami 6 i 7 wytycznych.

W tabeli 12 w kolumnie „Uwagi” państwa członkowskie powinny wskazać, czy duży projekt wdrożono zgodnie z dokumentami przedłożonymi Komisji jej powiadomieniem na podstawie art. 102 lub 103 RWP, które to dokumenty lub powiadomienie stanowią podstawę decyzji Komisji zatwierdzającej wkład finansowy dla projektu w formie decyzji lub dorozumianej umowy. Państwa członkowskie powinny opisać i wyjaśnić wszelkie odstępstwa we wdrażaniu dużego projektu w porównaniu z treścią wspomnianych powyżej dokumentów.

Komisja oceni zgodność wdrażanego dużego projektu z przedłożoną dokumentacją lub powiadomieniem (i, w stosownych przypadkach, decyzją Komisji zatwierdzającą przyznanie wkładu finansowego). Komisja uwzględni przy tym przyczyny i skutki wszelkiej niezgodności wdrażanego dużego projektu z dokumentacją leżącą u podstaw zatwierdzenia przez Komisję, i może nałożyć korektę finansową.

12.1.2. Zatwierdzanie i terminy

Komisja przeanalizuje końcowe sprawozdanie z wdrażania i poinformuje państwo członkowskie o swoich uwagach w ciągu pięciu miesięcy od dnia jego otrzymania ⁽⁸⁶⁾. W przypadku gdy Komisja nie przekaże uwag w tym terminie, sprawozdanie uznaje się za przyjęte.

Państwa członkowskie będą miały dwa miesiące na odniesienie się do uwag Komisji na temat końcowego sprawozdania z wdrażania. Na wniosek państwa członkowskiego Komisja może przedłużyć ten termin o kolejne dwa miesiące. Końcowe sprawozdanie z wdrażania zostanie zaakceptowane, jeżeli Komisja nie będzie miała żadnych uwag, lub jeżeli odpowiednio odniesiono się do wszystkich uwag Komisji.

⁽⁸⁵⁾ Duże projekty nie mają zastosowania w przypadku programów wspieranych z EFMRA. Z programów EWT i IPA II nie wspiera się dużych projektów.

⁽⁸⁶⁾ Art. 50 ust. 7 RWP; ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 42 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego IPA II, odnoszącego się z kolei do art. 50 RWP.

12.2. Zestawienie wydatków

Zestawienie wydatków za ostatni rok obrachunkowy, tak jak w przypadku każdego innego roku obrachunkowego, musi zawierać informacje określone w art. 137 ust. 1 RWP. Strukturę zestawienia wydatków przedstawiono w załączniku VII do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1011/2014. Należy je przygotować, uwzględniając szczególne wymogi dotyczące ostatniego roku obrachunkowego (zob. w szczególności sekcja 10 powyżej).

12.2.1. Analiza i zatwierdzanie

Analiza i zatwierdzanie zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy podlega tym samym zasadom, co zasady ustanowione w odniesieniu do analizy i zatwierdzania zestawienia wydatków za każdy inny rok obrachunkowy.

Do dnia 31 maja 2026 r. Komisja zastosuje procedury dotyczące analizy i zatwierdzania zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy oraz poinformuje państwo członkowskie o tym, czy zatwierdza zestawienie jako kompletne, rzetelne i prawdziwe ⁽⁸⁷⁾.

Jeśli państwo członkowskie zechce przedłożyć zestawienie wydatków za ostatni rok obrachunkowy do dnia 15 lutego 2025 r. (lub 1 marca 2025 r., jeśli Komisja przedłużyła termin), zgodnie z art. 138 akapit pierwszy RWP, Komisja zastosuje procedury dotyczące analizy i zatwierdzania takiego zestawienia wydatków oraz poinformuje państwo członkowskie o ich wyniku do dnia 31 maja 2025 r.

12.3. Deklaracja zarządcza i roczne podsumowanie

Strukturę deklaracji zarządczej za ostatni rok obrachunkowy, taką samą jak struktura deklaracji zarządczej za każdy inny rok obrachunkowy, przedstawiono w załączniku VI do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/207 ⁽⁸⁸⁾.

12.4. Opinia audytowa i sprawozdanie z kontroli

Strukturę opinii audytowej za ostatni rok obrachunkowy, taką samą jak struktura opinii audytowej za każdy inny rok obrachunkowy, przedstawiono w załączniku VIII do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/207 ⁽⁸⁹⁾.

Strukturę sprawozdania z kontroli za ostatni rok obrachunkowy, taką samą jak struktura sprawozdania z kontroli za każdy inny rok obrachunkowy, przedstawiono w załączniku IX do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/207 ⁽⁹⁰⁾.

Jeżeli wspólny system zarządzania i kontroli ma zastosowanie do więcej niż jednego programu, państwo członkowskie może zdecydować o dostarczeniu wymaganych informacji w jednym sprawozdaniu z kontroli obejmującym wszystkie odnośne programy.

Sprawozdanie z kontroli za ostatni rok obrachunkowy powinno również zawierać:

- informacje na temat otwartych ustaleń audytów przeprowadzonych przez służby Komisji lub Europejski Trybunał Obrachunkowy, które należy przedstawić w sekcji 8 sprawozdania z kontroli „Inne informacje”;
- gwarancję zgodności z prawem i prawidłowości wydatków w ramach instrumentów finansowych (art. 41 i 42 RWP);
- gwarancję wiarygodności danych związanych ze wskaźnikami;
- gwarancję, że kwota wydatków publicznych wypłacona na rzecz beneficjentów jest co najmniej równa wkładowi z funduszy polityki spójności i z EFMRA wypłaconemu państwu członkowskiemu przez Komisję (art. 129 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów ⁽⁹¹⁾).

⁽⁸⁷⁾ Art. 139 RWP; ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁸⁸⁾ Załącznik VI, oparty na art. 125 ust. 4 RWP, ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 37 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁸⁹⁾ Załącznik VIII, oparty na art. 127 ust. 5 RWP, ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 37 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁹⁰⁾ Załącznik IX, oparty na art. 127 ust. 5 RWP, ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 37 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁹¹⁾ Ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

12.4.1. Instrumenty finansowe ⁽⁹²⁾

W odniesieniu do instrumentów finansowych instytucje audytowe programu powinny otrzymać gwarancję, że końcowe kwoty zadeklarowane w momencie zamknięcia były kwalifikowalne. Informacje te należy przedstawić w sekcji 9 „Ogólny poziom pewności” sprawozdania z kontroli i, w stosownych przypadkach, w innych sekcjach sprawozdania (szczególnie w sekcjach 4 „Audyty systemu” i 5 „Audyty operacji”).

W odniesieniu do instrumentów finansowych, w przypadku których wnioski o płatność okresową składane są stopniowo (transze zaliczek) ⁽⁹³⁾, kwalifikowalność wydatków odnoszących się do ostatniej transzy, jak również do 15 % kwot ujętych we wcześniejszych transzach, może nie podlegać wcześniejszym audytom operacji. Przed złożeniem zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy instytucje audytowe programu powinny uzyskać gwarancję co do zgodności z prawem i prawidłowości takich wydatków. Nie jest jednak konieczne, aby ostateczny odbiorca zakończył wdrażanie inwestycji wspieranej w ramach instrumentu finansowego do dnia złożenia dokumentów zamknięcia. Instytucje audytowe programu powinny przedstawić sposób, w jaki uzyskały taką gwarancję, i przekazać Komisji potwierdzenie co do kwalifikowalności łącznych wydatków w ramach instrumentów finansowych zgodnie z art. 42 RWP w sprawozdaniu z kontroli za ostatni rok obrachunkowy.

W odniesieniu do instrumentów finansowych w momencie zamknięcia zaleca się, aby instytucja audytowa programu obejmowała – w stosownych przypadkach za pomocą metod doboru próby (doboru losowego) – pozostałą populację wydatków kwalifikowalnych nieujętych wcześniej podczas audytów operacji. W przypadku dużej liczby instrumentów finansowych wdrażanych w ramach danego programu nie jest wymagane poddanie audytowi wszystkich instrumentów w momencie zamknięcia, jednak żaden instrument nie powinien być wyłączony z doboru losowego (część instrumentów finansowych można natomiast wybrać na podstawie oceny ryzyka). Ponadto instytucje audytowe programu mogą zdecydować o pogrupowaniu wybranych instrumentów finansowych do celów swoich audytów, pod warunkiem że otrzymane wyniki będą miały zastosowanie do wszystkich instrumentów finansowych w grupie.

W przypadku wybranych instrumentów finansowych instytucje audytowe programu powinny przeprowadzić audyt próby statystycznej inwestycji i kosztów zarządzania oraz opłat za zarządzanie i mogą traktować takie wydatki jako dodatkowy okres doboru próby, aby wykorzystać wyniki przeprowadzonych wcześniej audytów ⁽⁹⁴⁾.

12.4.2. Wiarygodność danych

Instytucje audytowe programu powinny podjąć decyzję co do wiarygodności danych dotyczących wskaźników w rocznym sprawozdaniu z kontroli w ostatnim roku obrachunkowym, w tym decyzję dotyczącą oceny kluczowego wymogu 6 „Wiarygodny system gromadzenia, rejestrowania i przechowywania danych do celów monitorowania, ewaluacji, zarządzania finansowego, kontroli i audytu, obejmujący połączenia z systemami elektronicznej wymiany danych z beneficjentami” określonego w tabeli 1 w załączniku IV do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 480/2014 ⁽⁹⁵⁾. Taka ocena kluczowego wymogu 6 powinna zawierać potwierdzenie, że przedstawione Komisji dane zagregowane są poprawne.

12.4.3. Wydatki publiczne wypłacone na rzecz beneficjentów

Instytucja certyfikująca powinna dopilnować, aby jej obliczenia dotyczące zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy były zgodne z art. 129 RWP. Krajowa instytucja audytowa powinna włączyć tę kwestię do swojego audytu zestawienia wydatków za ostatni rok obrachunkowy i przedstawić uzyskane gwarancje w rozdziale 6 końcowego sprawozdania z kontroli.

⁽⁹²⁾ Nie dotyczy programów EWT i nie ma zastosowania do programów współpracy transgranicznej w ramach IPA II.

⁽⁹³⁾ Art. 41 RWP.

⁽⁹⁴⁾ W odniesieniu do instrumentów finansowych ustanowionych na podstawie art. 38 ust. 1 lit. a) i c) RWP oraz do instrumentów finansowych ustanowionych na podstawie lit. b) tego samego artykułu wdrożonych przez Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) lub inną międzynarodową instytucję finansową, koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie naliczane przez EBI/Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI) lub inną międzynarodową instytucję finansową są poddawane audytowi prowadzonemu przez zewnętrznych audytorów EBI/EFI. Ponadto wszelkie koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie naliczane przez pośredników finansowych wybranych na szczeblu krajowym przez EFI w odniesieniu do pożyczek i instrumentów kapitałowych są sprawdzane przez zewnętrznych audytorów EBI/EFI.

⁽⁹⁵⁾ Załącznik IX, oparty na art. 144 ust. 6 RWP, ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 6 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

13. PŁATNOŚĆ SALDA KOŃCOWEGO

Saldo końcowe jest wypłacane nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia zatwierdzenia zestawienia wydatków z ostatniego roku obrachunkowego lub w terminie jednego miesiąca od daty przyjęcia końcowego sprawozdania z wdrażania, zależnie od tego, która data jest późniejsza ⁽⁹⁶⁾.

Pozostaje to bez uszczerbku dla uprawnień Komisji do wstrzymania biegu terminu płatności salda końcowego lub zawieszenia takich płatności.

14. KWESTIE ZGODNOŚCI Z PRAWEM I PRAWIDŁOWOŚCI

Po płatności salda końcowego i zamknięciu programu Komisja może podnieść kwestie związane ze zgodnością z prawem i prawidłowością transakcji leżących u podstaw wydatków w zatwierdzonych zestawieniach wydatków.

Zamknięcie programu pozostaje bez uszczerbku dla prawa Komisji do nałożenia korekt finansowych zgodnie z art. 85, 144 i 145 RWP ⁽⁹⁷⁾ i – dodatkowo w przypadku EFMRA – art. 105 rozporządzenia (UE) nr 508/2014.

⁽⁹⁶⁾ Art. 141 ust. 2 RWP; ma zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

⁽⁹⁷⁾ Te trzy przepisy mają zastosowanie do IPA II na podstawie art. 46 ust. 6 rozporządzenia wykonawczego IPA II.

ie programowania 2021-2027, w ramach którego zostanie/została ukończona druga faza operacji.

ch którego zostanie/została ukończona druga faza operacji.

(¹) W przypadku EFMRA należy dołączyć do ostatniego rocznego sprawozdania z wdrażania.
(²) Nazwa programu w okresie programowania 2021-2027, w ramach którego zostanie/została ukończona druga faza operacji.

WYKAZ OPERACJI NIEFUNKCJONUJĄCYCH
(należy dołączyć do końcowego sprawozdania z wdrażania ⁽¹⁾)

TYTUŁ PROGRAMU						
NUMER CCI						
PRIORYTET/ FUNDUSZ/ KATEGORIA REGIONU	NR REFERENCYJNY OPERACJI	TYTUŁ OPERACJI	NAZWA BENEFICJENTA/ ODBIORCY	ŁĄCZNY KOSZT OPERACJI (w EUR)	ŁĄCZNE ZADEKLAROWANE WYDATKI (w EUR)	WKŁAD PUBLICZNY (w EUR)

⁽¹⁾ W przypadku EFMRA należy dołączyć do ostatniego rocznego sprawozdania z wdrażania.

Załącznik III

WYKAZ OPERACJI, W SPRAWIE KTÓRYCH TRWA POSTĘPOWANIE KRAJOWE/OPERACJI ZAWIESZONYCH W WYNIKU POSTĘPOWANIA SĄDOWEGO LUB ODWOŁANIA ADMINISTRACYJNEGO O SKUTKU ZAWIESZAJĄCYM

(należy dołączyć do końcowego sprawozdania z wdrażania ⁽¹⁾)

TYTUŁ PROGRAMU							
NUMER CCI							
PRIORYTET/ FUNDUSZ/ KATEGORIA REGIONU	NR REFERENCYJNY OPERACJI	TYTUŁ OPERACJI	NAZWA BENEFICJENTA/ ODBIORCY	WŁAŚCIWE ŁĄCZNE ZADEKLAROWANE WYDATKI (w EUR)	WŁAŚCIWY WKŁAD PUBLICZNY (w EUR)	OPERACJE, W SPRAWIE KTÓRYCH TRWA POSTĘPOWANIE KRAJOWE (*)	OPERACJE ZAWIESZONE W WYNIKU POSTĘPOWANIA SĄDOWEGO LUB ODWOŁANIA ADMINISTRACYJ- NEGO O SKUTKU ZAWIESZAJĄCYM (*)
(*) Należy wpisać X w odpowiedniej kolumnie.							

⁽¹⁾ W przypadku EFMRA należy dołączyć do ostatniego rocznego sprawozdania z wdrażania.

PRZYKŁAD ZASTOSOWANIA ELASTYCZNOŚCI I UZUPEŁNIENIA DO WYDATKÓW PUBLICZNYCH
W RAMACH OBLICZANIA SALDA KOŃCOWEGO DLA PROGRAMU Z JEDNYM FUNDUSZEM

Zamknięcie programów 2014–2020																		
PRZYKŁAD ZASTOSOWANIA ELASTYCZNOŚCI/UZUPEŁNIENIA WYDATKÓW PRZY ZAMKNIĘCIU W PRZYPADKU PROGRAMU Z JEDNYM FUNDUSZEM																		
Plan finansowy								Deklaracja wydatków (wszystkie poprzednie lata obrachunkowe)		Zapłacone w ciągu wszystkich poprzednich lat obrachunkowych	Deklaracja wydatków (ostatni rok obrachunkowy)			Suma całkowitych kwot zapłaconych w poprzednich latach i obliczonego wkładu funduszu w ostatnim roku	Obliczenie na poziomie osi priorytetowej (wszystkie lata, w tym ostatni rok)		Obliczenie na poziomie programu	
Priorytet	Całkowita kwota kwalifikowalna	UE (wkład z funduszu)	Wkład krajowy	Krajowe publiczne	Krajowe prywatne (*)	Publiczne /całkowite	Stopa dofinans. (**)	Całkowite wydatki	Wkład publiczny		Całkowite wydatki	Wkład publiczny	Obliczony wkład funduszu (1)		Granica elastyczności	Kwota utrzymana na poziomie priorytetu (2)	Uzupełnienie do kwoty utrzymanej na poziomie priorytetu i wkładu z funduszu (3)	Uzupełnienie do wkładu publicznego (4)
	A = B + (z)	B	(z) = (x) + (y)	(x)	(y)	P / Całk.	C=B/A	D1	E1	P	D	E	F=C*D lub C*E	M=P+F	H=B+B*15 %	J=min(M,H)	L=min(J ogółem na kategorię regionu, B ogółem na kategorię regionu)	K=min(L ogółem na poziomie programu, łącznie (E+E1))
Priorytet 1	95,000	81,000	14,000	14,000	0	P	85%	70,000	70,000	57,610	30,000	30,000	25,579	83,189	93,150	83,189		
Priorytet 2	60,000	45,000	15,000	15,000	0	P	75%	34,000	34,000	26,431	20,000	20,000	15,000	41,431	51,750	41,431		
Priorytet 3	61,000	52,000	9,000	9,000	0	P	85%	44,000	44,000	38,651	20,000	20,000	17,049	55,700	59,800	55,700		
Stabilnej rozwinięte	216,000	178,000	38,000	38,000	0			148,000	148,000	122,692	70,000	70,000	57,628	180,320	204,700	180,320	178,000	
Priorytet 4	800	600	200	150	50	Całk.	75%	500	400	375	220	180	165	540	690	540		
Priorytet 5	7,000	6,000	1,000	800	200	Całk.	86%	6,500	5,500	5,497	3,500	2,700	3,000	8,497	6,900	6,900		
Priorytet 6	27,000	20,000	7,000	5,000	2,000	Całk.	74%	20,000	17,000	14,889	4,000	2,200	2,963	17,852	23,000	17,852		
W okresie przejściowym	34,800	26,600	8,200	5,950	2,250			27,000	22,900	20,761	7,720	5,080	6,128	26,889	30,590	25,292	25,292	
Program	250,800	204,600	46,200	43,950	2,250			175,000	170,900		77,720	75,080		Ostateczny wynik na poziomie funduszu			203,292	245,980
														Uzupełnienie do wkładu publicznego na poziomie funduszu				203,292
(*) Wypełnić wyłącznie gdy osie priorytetowe wyrażone są w kosztach całkowitych																		
(**) Stopa dofinansowania z ostatnio przyjętej decyzji lub stopa dofinansowania w wysokości 100 %, w stosownych przypadkach, zgodnie z art. 25a ust. 1b RWP																		
(1) Kwota wynikająca z zastosowania stopy dofinansowania ustalonej na podstawie ostatniego obowiązującego planu finansowania do zadeklarowanych wydatków kwalifikowalnych																		
(2) Uzupełnienie do maksymalnej kwoty pomocy z funduszy, jak określono w decyzji Komisji zatwierdzającej program operacyjny, powiększone o 15 %																		
(3) Uzupełnienie do maksymalnej kwoty pomocy z każdego funduszu na rzecz programu operacyjnego, jak określono w decyzji Komisji zatwierdzającej program operacyjny																		
(4) Uzupełnienie do zadeklarowanego wkładu publicznego wyłącznie na poziomie funduszu																		